

PRIMORSKI DNEVNIK

Poština plačana v gotovini
Abb. ostale 1 grupp

Cena 150 lir

Leto XXXII. Št. 91 (9396)

TRST, sobota, 17. aprila 1976

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni »Doberdoba« v Gocvu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni »Slovenija« pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužni Evropi.

VODSTVO KPI MENI, DA DEMOKRISTJANI SAMO ZAVLAČUJEJO KRIZO

Čeprav dvomijo o možnosti dogovora bodo šli komunisti na posvetovanja

Benigno Zaccagnini se bo v torek najprej srečal s tajnikom socialistične stranke Francescom De Martinom

(Od našega rimskega dopisnika)
RIM, 16. — Tako po Veliki noči bo, še zadnji krog posvetovanj med strankami, nato dokončna odločitev o razpustu zbornice in novih volitvah. Prav Benigno Zaccagnini, ki je medtem odpoval za praznike v Raveno, vztraja za ta zadnji poskus, čeprav so mu znana stališča socialistov, ki so že pozvali stranke in predsednika republike, naj pristanejo na nove volitve. S tem, da je »izkopala iz groba« poudarila La Malfa o programskem dogovoru demokratičnih strank, skuša KD vsaj z besedami v zadnjem trenutku preprečiti predčasne volitve.

Toda oblika in vsebina predloga sta taki, da vzbujata občutek, da skuša KD pridobiti samo na času, tudi zato, ker je v notranjosti stranke razklana in neodločena. Vsebinski predlog je namreč »zasilna enobarna vlada«, kar ironično ponavlja v drugih terminih socialistični predlog o »zasilni vladi« z vsemi demokratičnimi strankami. To daje misliti predvsem izvolitev Fanfanija. Da gre samo za poskus igranja v odlašanja so prepričani predvsem socialisti. Toda nihče si ne upa odkloniti zadnjega srečanja. To je tudi smisel dokumenta, ki ga

tičnih in propagandističnih potreb. Kljub vsemu pa je KPI pripravljen na preveriti vsako preostalo možnost sporazuma sil ustavnega lokalit, toda pod pogojem, da KD zapusti splošne fraze in pride na posvetovanje z jasnimi in natančnimi predlogi, tako glede družbenih in gospodarskih izbir, kot tudi v zvezi s splovom. Dokument KPI se tudi zaključuje s pozivom k naglici, ker ni čas za nova zavlačevanja.

Da je drugače, dokazuje dejstvo, da so bili komunisti pripravljeni na srečanje že danes ali jutri, KD pa hoče počakati, da minejo prazniki. Nekateri predstavniki KD skušajo medtem ustvariti videz, kot da so sedaj bolj odprti za sporazum o splovu. »Imamo še kakšno možnost«, je dejal podtajnik KD Galloni pri vsemu radijskemu kanalu, »za odločitev, ki naj ne prizadeva nevednosti sporazum o prvem členu zakona, ki odpravlja člene Rocovega zakonika«. Nekateri celo prišegajo, da bo sedaj KD sprejela splov zaradi »gospodarskih ali družbenih vzrokov«, ko naj bi »ne bil kazniv«.

CANDIDA CURZI

Leone potrdil datum 13. junija za referendum

RIM, 16. — Ne da bi čakal zadnjega dne predvidenega roka je predsednik republike Giovanni Leone podpisal odlok, s katerim dolga 13. junij kot datum referenduma o splovu. Kot znano bo referendum odložen za eno leto, če bo medtem predčasno razpustili zbornice in sklicali nove volitve.

Manjše stranke se pripravljajo na nove volitve

RIM, 16. — Manjše stranke se že aktivno pripravljajo na možne junjske parlamentarne volitve. Čeprav formalno govorijo proti razpustu parlamenta in upajo na uspeh pobude KD, so socialdemokrati, republikanci in liberalci začeli že razmišljati, kako nastopiti na volitvah. Tako se zdi skoraj gotovo, da se bodo PSDI, PRI in PLI predstavili ločeno s kandidati za poslansko zbornico, medtem ko snujejo skupne liste za senat. Verjetno bodo take liste oblikovali po deželah, glede pa na nevarnost razpršitve glasov in možnosti izkoriščanja koristolov ostankov.

Na skrajni levi sta načelno obnavili sporazum o skupnih listah pod oznako DP (proletarska levica) skupini PDP in »Avanguardia o-

peria». Ti dopuščata možnost, da se jima pridruži še skupina »gibanje za socializem«, pač pa odklanja vsakršno sodelovanje z »Lotta continua«, ki je zadnje čase zavzela skrajno ekstremistična stališča. LC je zato ostro reagirala in obtožuje PDP, da »ruši enotnost razrednega gibanja na levici«.

Svojevrsen sklep, da se bodo predstavili na volitvah, so sprejeli tudi radikalci, ki so doslej vedno podpirali svoje kandidate na listah socialistične stranke. To utemeljujejo radikalci z odklonilnim stališčem kongresa PSI do predloga o »federaciji« med socialistično in radikalno stranko.

RIM, 16. — Zaradi nejasnosti prvih poročil o seji vlade je finančni minister Stamatii sporočil, da velja odločitev roka za izročitev prvih prijav do 15. junija sama za »fizične osebe«, se pravi ljudi, ki prijavljajo svoje osebne dohodke s pomočjo obrazcev št. 740 in 101. Ostanke pa prejšnji rok za vse ostale prijave, ki zadevajo v glavnem podjetja.

PO ŠE NEPOTRJENIH IN NEURADNIH VESTEH IZ DAMASKA

Sirsko-palestinski sporazum za rešitev libanonske krize

Prihodnji teden izvolitev novega predsednika republike

DAMASK, 16. — Ob koncu dolge nočne seje so predstavniki sirske vlade in Organizacije za osvoboditev Palestine dosegli sporazum o sedanjem kritičnem položaju v Libanonu, ki obsega sedem točk. Po tem sporazumu Sirija in PLO podpirata skupno rešitev spopadov ter napovedujeta skupen nastop proti tistim skupinam, ki bi obnovile nevarnost; obnovili bodo visoki tristranski vojaški sirske - libanonsko palestinski odbor, ki ima nalogo, da nadzoruje izvajanje in spoštovanje prekinitve sovražnosti do izvolitve novega predsednika republike, ki bi moral sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev varnosti; Sirija in Palestina ter vsaki razdelitvi Libanona ter proti vsaki pobudi ali akciji, ki bi ogrožala ozemeljsko enotnost države; prav tako so proti kakršnekoli ameriškem načrtu ali rešitvi; Sirija in Organizacija za osvoboditev Palestine podpirata nadaljevanje sirske pobude za rešitev libanonske krize ter sta proti internacionalizaciji libanonskega vprašanja ali posegu mednarodnih sil v državi; končno, pravi sporazum, so sirske in palestinske zastopniki zavrnili arabizacijo libanonske krize, se pravi so proti posegu enotnih arabskih sil v Libanonu.

Seje v sirske predsedniški palači so se udeležili sirske predsednik Assad, zastopniki Damaska v Libanonu, predsednik Organizacije za osvoboditev Palestine Jaser Arafat in drugi palestinski voditelji. Palestinska delegacija je prispela v Damask pozno zvečer ter takoj odšla v predsedniško palačo, kjer so se pogajanja zaključila danes v prvih jutranjih urah. Treba je reči, da je točke sporazuma objavil neki sirske dnevniki in da jih doslej iz uradnih krogov niso potrdili.

Medtem je predsednik libanonske vlade danes uradno podprl kandidata guvernerja osrednjega libanonskega denarnega zavoda Eliasa Sarkisa za predsednika republike na mesto Sulejmana Frangieja: to je prvič, da je neka politična osebnost uradno podprla neko kandidatura. Karama se je zjutraj sestal s Sarkisom, ob koncu pa je dal svojo izjavo, v kateri podpira njegovo kandidatura ter obenem poziva vse svoje pristaje, naj glasujejo zanj.

Poslanci, ki bodo morali izvoliti predsednika republike, se bodo sestali komaj prihodnji teden. Na prvem glasovanju bo kandidat moral zbrati dve tretjini glasov, na drugem pa je dovolj navadna večina. Poslansko zbornico sestavlja 99 poslancev, en sedež pa je prost, ker je poslanec umrl.

V nasprotju s sporazumom, ki so ga danes poneli dosegli Sirci in Palestinci je posebni francoski odposlanec v Libanonu Gorse izjavil, da Francija ni proti morebitni prisotnosti svojih sil v sistemu za zagotovitev varnosti Libanona.

Craxijevo vprašanje o Schmidtovih izjavah

RIM, 16. — Socialistični poslanec Bettino Craxi je naslovil na zunanje ministra vprašanje, da bi zve-

sebe češkoslovaške politike — kar je bilo na kongresu dobesedno desetokrat rečeno. Vse, kar se je dogajalo v minulih petih letih in vse, kar se bo dogajalo v prihodnjih, se bo godilo v teh okvirih.

Kongres je torej potegnil črto pod minulimi petimi leti in začrtal glavne razvojne smeri češkoslovaške za nadaljnjih pet let, ali točneje za šest let, od leta 1976-1980.

In kakšne so torej perspektive za teh pet let?

Na področju tako imenovane »čiste politike« ne bo nobenih sprememb ali novosti. Glavno je in ostaja vsestranska vodilna vloga partije, ki se v vseh pomembnejših stvareh ravna in zdeluje po sovjetskem primeru. To temeljno resnico so poudarjali praktično vsi govorniki na kongresu, norda se najkrajše pa je to povedal predsednik centralne nadzorne in revizijske komisije Miloš Jakeš, ki je dejal: »15. kongres naše partije se odvija pod neposrednim vplivom 25. kongresa komunistične partije Sovjetske zveze, katerega sklepi so ustvarjalni prispevek in obogatitev marksizma-leninizma ter navedenih zdel in bogat vir navodil za delo naše partije, za dejavnost mednarodnega komunističnega in delavskega gibanja, kot tudi za vse napredne sile v njihovem boju za mir in socialni napredek v svetu«.

Tako se bo torej Češkoslovaška tudi v prihodnje tesno naslanjala na sovjetske izkušnje in zglede, kar pomeni v notranji politiki krepitev dolge vloge partije, krepitev države in centralnega vodenja ter krepitev stroge planske discipline. Na zunanjem področju pomeni to nadaljnjo še tesnejšo gospodarsko, vojaško, politično, idejno in drugo integracijo v okvirih sveta za vzajemno gospodarsko pomoč (SEV) in varstvskega pakta — vse to seveda pod vodstvom Sovjetske zveze.

Kar zadeva gospodarske perspektive je najvažnejša naloga obdržati dinamičen tempo gospodarskega razvoja tudi v novi, šesti petletki (1976-1980). To pomeni, da bo moral nacionalni dohodek naraščati za približno 5 odstotkov na leto, industrijska proizvodnja za nekaj manj kot 4 odstotke, kmetijska za približno 3 odstotke. Pri tem je pomembna tudi in gospodarska postavka izenačevanje stopnje razvoja posameznih predelov. V prvi vrsti gre tu za razmerje med Češko in Slovaško.

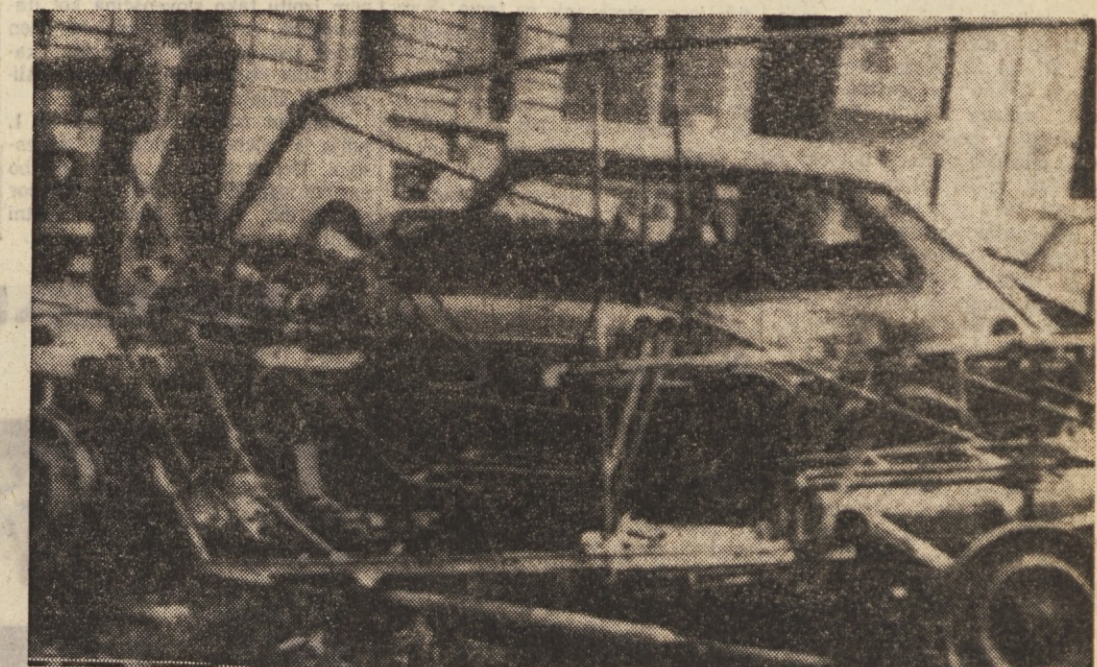
Slovaška je še praktično vsa povojna leta razvijala počasneje kot Češka, tako da se je jez razvilitost poglabljala na škodo Slovaške, kar je bil eden od pomembnih vzrokov za nastanek in razvoj krize v šestdesetih letih.

Vse te naloge, ki niso majhne, bo mogoče uresničiti samo, če se bo povečala splošna učinkovitost gospodarstva. V šestdesetih letih so to želeli doseči s temeljitimi spremembami sistema, z globoko gospodarsko reformo, ki pa je bila potem razglašena za hudo revizionizem. In kako naj bi jo povečali zdaj? Odgovor je, da predvsem z večjo plansko disciplino, s povečano odgovornostjo vodilnih kadrov, večjim prizadevanjem vseh zaposlenih itd. skratka, z odkrivanjem in izkoriščanjem rezerv v obstoječem sistemu. Sicer pa tudi na tem področju ne gre brez zvestega zdelovanja po Sovjetski zvezi, kot je lepo povedal predsednik vlade Lubomir Strougal v svojem referatu o gospodarskem razvoju: »V tej zvezi je zelo aktualno, da tudi mi globoko osvojimo vsotisto bogatost mnenj, ki jih je izrekel 25. kongres KP SZ skozi usta generalnega sekretarja njenega centralnega komiteja tovariša L. I. Brežnjeva in predsednika sveta ministrov ZSSR A. N. Kosigina o vprašanju vodenja, planiranja in organizacije. Ta mnenja moramo uporabiti in jih ustvarjalno uresničiti v naših razmerah«.

Kaj več in bolj jasno je težko povedati.

JANEZ STANIC

Izzivalni teroristični izpadi

V trenutkih sindikalne ali politične napetosti in ko trka na vrata kriza z možnimi volitvami se spet pojavljajo teroristi vsih vrst, katerih izzivalne namene skušajo delavci zavreči z organizirano budnostjo. Na sliki primer iz Milana, ko so neznanzi zažgali dva avtomobila na UL. Pileiscito. (Telefoto ANSA)

DANES

dve milijardi lir škoda, in že je v Fiatovi tovarni znova zagorelo. Tokrat je bila na srečo gmotha škoda znatno manjša, ker so protipožarni oddelki tovarne takoj ugasnili požar. Teroristi so včeraj ponovi zneli svojo jezo nad skladiščem Stände v Rimu. Tudi v tem primeru škoda ni bila velika, ker je protipožarna naprava v nekaj trenutkih ukrotila ognjeno zublje.

Prihodnji teden se bo končno sestal libanonski parlament, ki bo moral izvoliti novega predsednika republike. Na prvem glasovanju bo kandidat moral zbrati dve tretjini glasov, na drugem pa je dovolj navadna večina.

Poslanci, ki bodo morali izvoliti predsednika republike, se bodo sestali komaj prihodnji teden. Na prvem glasovanju bo kandidat moral zbrati dve tretjini glasov, na drugem pa je dovolj navadna večina.

Poslansko zbornico sestavlja 99 poslancev, en sedež pa je prost, ker je poslanec umrl.

V nasprotju s sporazumom, ki so ga danes poneli dosegli Sirci in Palestinci je posebni francoski odposlanec v Libanonu Gorse izjavil, da Francija ni proti morebitni prisotnosti svojih sil v sistemu za zagotovitev varnosti Libanona.

Craxijevo vprašanje o Schmidtovih izjavah

RIM, 16. — Socialistični poslanec Bettino Craxi je naslovil na zunanje ministra vprašanje, da bi zve-

Kovinarji zaostrejujejo boj

Prizor z delavske skupščine v tovarni »Innocenti«.

(Telefoto ANSA)

Turin, 16. — Morda so si industrijski delalci utvare, da bodo sedaj sindikati kovinarjev klonili in sprejeli kar čez noč »model« pogodbe gradbenec. Bo že res, da so bolj ali manj vsi pripravljeni sprejeti postopno povišanje plače, a ne kovinarji, ki pa postavljajo v ospredje tudi druge normative dele pogodbe z izrazito političnimi vsebinami.

Kovinarji so lažno mnenje razbili na kaj enostaven način. Izvedli so v Piemontu in Lombardiji prvi val stavk, ki kažejo na zaostrovanje nastopa. Gre za sistem, ki ga bodo kovinarski delavci izvedli po vsej državi 20. aprila in potem. Za štiri ure so delavci prekinili delo in se zbrali pred vhodom tovarne. Tako so onemogočili drugim izmenam vstop in vnesli popolno zmedo v proizvodne cikle. Zveza industrijev je protestirala, a zaman. Podobne stavke, kratke tudi pol ure, bodo odslej na dnevnem redu.

Tajnik FILM Benvenuto je s tem v zvezi dejal, da so kovinarji za ta nagel začetek pogajanj, a ne za vsako ceno. Kajti za dobro pogodbo so kovinarji pripravljeni tudi na daljši boj. Benvenuto je tudi potrdil, da kovinarski sindikat odklanja postopno višanje plače.

V Palači Chigi se medtem že ves dan nadaljujejo napeta pogajanja za delovno pogodbo kemijske stroke. Zdelo se je, da je bil dogovor že sklenjen v sredo, toda delodajalci so pozneje izrazili neke pomisleke. Okoli polnoči so sindikalisti izjavili, da bodo odločili, ali naj se pogajanja nadaljujejo vsi noč, ali pa odločijo do prihodnjega tedna.

(Na sliki: delavska skupščina v mitinskem podjetju »Innocenti«. Telefoto ANSA).

KPI in PSI nasprotujeta imenovanju Petrilija za predsednika ustanove IRI

RIM, 16. — Sklep ministrskega sveta, ki je na zadnji seji potrdil imenovanje prof. Petrilija za predsednika IRI, je vzbudilo ostre in ogorčene reakcije med socialisti in komunisti.

Slednji so v parlamentu vložili

vprašanje, ki so ga — med drugimi — podpisali gospodarski strokovnjaki D'Alema, Peglio in Barca. Komunistični poslanci najprej vprašujejo vlado, zakaj je v trenutku, ko se ji izteka oblast, imenovala Petrilija ob zavesti, da bi tega imenovanja parlament ne sprejel ali odobril. Komunisti opozarjajo vlado, da je Petrilij človek, ki je imenoval Crociani za predsednika razboje »Finanza meccanica« in velja njegova dolgaletna doba vodenja IRI kot ena izmed najslabših tudi iz gospodarskega vidika.

Za člana socialističnega vodstva Labriola pa je imenovanje Petrilija navadna provokacija KD, ki dokazuje, da se enkrat, da se srečano poizviha na mnenje parlamenta in celo vlade ne večin v trenutku, ko ji gre samo za ohranjanje svojega sistema oblasti. Kako naj demokratične sile torej verjamejo KD, zaključuje Labriola, ko hinavsko ponuja dogovor o gospodarski politiki, pred tem pa sprejema take izzivalne sklepe?

V maju 6-7 točk draginske doklade

RIM, 16. — »Borzni teden« se zaključuje v znamenju stabilnosti lire, ki je nekaj dni ohranja nespremenjene kotacije okoli 376,65 za en dolar. Rahlo se je stanje lire poslabšalo v primerjavi z drugimi evropskimi valutami.

Medtem pa je statistični urad objavil katastrofalni podatek o srednjem povšku cen v mesecu marcu. Cene so se namreč povprečno zvišale za 2,1 odstotka. Dobra pol odstotka gre vsekakor pripisati povšku cene bencina.

Po podatkih o dosedanjem skoku draginje računajo, da se bo draginska doklada zvišala v maju za nadaljnjih 6 ali 7 točk.

BEOGRAD, 16. — Zvezni tajnik za ljudsko obrambo general Nikola Ljubčić je odpotoval danes zjutraj v Irak, kjer bo obiskal tamkajšnje oborožene sile. V Bagdadu se bo Ljubčić sestal z iraškimi obrambnimi ministrom ter z visokimi častniki oboroženih sil, obiskal pa bo tudi nekatere enote ter si ogledal vojaške naprave.

PREDLOGI ZA SREČANJE NA VRHU V COLOMBU

Neurvrščene države za nov svetovni gospodarski red

HAVANA, 16. — Na Kubi se je zaključilo tretje srečanje koordinacijskega odbora nevurščenih držav, na katerem so sprejeli poziv za vzpostavitev novega svetovnega gospodarskega reda, obenem pa so obsojali ameriške grožnje demokratizmi Kubi. Na tem srečanju so pripravili vrsto predlogov, ki jih bodo preučili na skorajšnjem vrhu nevurščenih držav, ki bo avgusta v glavnem mestu Sri Lanke Colombo.

Zasedanja v Havani so se udeležili zastopniki Alžirije, Kube, Gvajane, Indije, Indonezije, Nigerije in Jugoslavije, navzoči pa so bili opazovalci iz dvajsetih držav. Udeleženci srečanja predlagajo nov svetovni gospodarski red, v katerem naj vsaka država razpolaga s svojim naravnim bogastvom, pozivajo pa tudi k tesnejšemu sodelovanju med državami v razvoju in k njihovi enotnosti, da bi lahko uspešno kljubovali gospodarskim napadom imperializma. Na komaj zaključenem zasedanju so sprejeli tudi predlog o ustanovitvi posebnega sklada namenjenega družbenemu in gospodarskemu razvoju držav tretjega sveta.

Pred srečanjem nevurščenih v Colombu so v tekni pospešeni stiki med posameznimi državami, še zlasti med Jugoslavijo in Egiptom, tako trdi italijanska tiskovna agencija ANSA, da bi omejili vpliv Sovjetske zveze na Indijo in jo spet pritegnili v krog nevurščenih. S tem povezujejo tudi vest o odločitvi Novega Delhija in Pekinga, da navedeta redne diplomatske stike na ravni veleposlanstev. Obe državi sta

Sadat o potovanju po Evropi

KAIRO, 16. — Egiptovski predsednik Sadat je včeraj vodil zasedanje vsedravnega varnostnega sveta, kateremu je podal poročilo o svojem nedavnem potovanju po nekaterih evropskih državah. Egiptovska tiskovna agencija MEN poroča, da so iz vladnih krogov poudarili, da so bili obiski v Zahodni Nemčiji, Franciji, Italiji, Jugoslaviji in Avstriji zelo pozitivni, saj so prispevali k utrditvi egiptovske politike sodelovanja na znanstvenem, gospodarskem, političnem in vojaškem področju z vsemi državami. V Egiptu so mnenja, da so obiski predsednika Sadata v Evropi prispevali k napredku arabske stvari, še zlasti palestinskega vprašanja.

NA POBUDO OBČINSKE UPRAVE

Formalno ustanovljen enotni odbor za uveljavitev vrednot odpornosti

Predseduje mu tržaški župan Spaccini - Že izdelan program prslav 25. aprila - V Rižarni bo govoril tudi Albin Bubnič

Na tržaški občini so formalno ustanovili enotni odbor za uveljavitev vrednot odpornosti in ustave. Novega odbora, ki naj bi bil naslednik enotnega antifašističnega odbora, katerega ustanovitev je bila ena od ključnih programskih obvez novega enobarnega občinskega odbora, predseduje župan Spaccini, v njem pa so predstavniki vseh političnih sil ustavnega loka, pokrajinske sindikalne federacije CGIL, CISL in UIL ter partizanskih organizacij ANPI in FVL.

Namen odbora, kot je rečeno v tiskovnem poročilu občine, je dajati nudne pobude preko izvoljenih uprav ob posebnih priložnostih, poleg tega pa voditi široko akcijo osveščanja, poglabljanja in nadzorstva, in to preko rajonskih konzult in drugih organizmov, kot so tovarniški sveti in šolski zborni organi.

Ob ustoličenju novega odbora je župan poudaril, da je občinska uprava venomer delovala s podporo vseh strank ustavnega loka, ko je šlo za valorizacijo in zaščito republiške ustave in idealov odpornosti.

Na operativni ravni bo imel odbor nalogo, da koordinira proslave 25. aprila in tridesetletnice republike.

Posebna pozornost, je še rečeno v poročilu, bo posvečena šoli s prirejanjem konferenc in razprav ob sodelovanju šolskih zbornih organov in rajonskih konzult. Že na prvem sestanku enotnega odbora je bil določen program manifestacij ob 25. aprilu, katerih središče bo v Trstu ponovno Rižarna. Uradna svečanost bo v nedeljo, 25. aprila, ob 10. uri, na dvorišču Rižarne ob nizi z ostanki iz žrtve krematorijske peči. Po masah po katoliškem, židovskem in pravoslavem obredu, bodo spregovorili župan Spaccini, Arturo Calabria in Albin Bubnič. V Rižarni bodo tudi odprli razstavo o nacističnih lagerjih. Dva dni prej, 23. aprila, pa bodo v palači Costanzi odprli razstavo o prispevku Židov v boju za svobodo: razstavo pod naslovom »Židje v Italiji 1938 - 1945« bo pripravil milanski židovski center za dokumentacijo, istočasno z razstavo pa na meravara enotni odbor prirediti še nekaj okroglih miz.

Glede tridesetletnice odpornosti pa so se člani enotnega odbora dogovorili, da se bodo še ta mesec ponovno sestali, da bi določili program manifestacij 2. junija, ki bodo morale tudi upoštevati politični trenutke v državi, saj bo takrat po vsej verjetnosti že v teku volilna kampanja. Župan Spaccini je po obisku občinskega svetovaleca PSDI Cesareja, da skrbi za koordiniranje vseh teh pobud.

● Nadzorna služba občinskega komisarata za higieno je meseca marca izvedla 3.053 preiskav v tovarnah in skladiščih jestvin in pijač ter poslala

1208 vzorcev laboratoriju za higieno. Pristojni oblastem so poslali šest poročil v zvezi z raznimi preiskavami, medtem ko je laboratorij poslal sodnim oblastem devet prijav. Ugotovili so tudi 23 prekrškov upravnega značaja. V istem mesecu se je nadaljevala tudi dejavnost za nadzorstvo nad morskimi vodami in za ugotavljanje stopnje onesaženosti.

Včeraj za dinar rekorden tečaj

Močno kolebanje v zunanji vrednosti italijanske valute in čedalje večje zanimanje širše javnosti za našega področja za turistično bivanje v Jugoslaviji, kjer je zlasti gorivo za avtomobile neprimerno cenejši kakor v Italiji, potiskata vred-

nost dinarja na tržaškem tržišču čedalje bolj navzgor. Včeraj so v tem pogledu zabeležili rekord, da so namreč banke kupovale jugoslovansko valuto po 46 lir za novi dinar, prodajale pa po tečaju 49 lir. Pretekli teden se je kupna cena za dinar sukala na višini 42 do največ 44 lir za novi dinar, še višje so cene, ki so jih pripravljali priznati prekupčevalci valute na črni borzi: včeraj so na tej borzi ponujali po 50-51 lir za novi dinar.

Urniki Rižarne

Tržaška občina sporoča, da bo do 20. aprila dalje Rižarna pri sv. Sobi odprta ob delavnikih od 10. do 19.30, ob praznikih pa od 9. do 13. ure, medtem ko bo ob ponedeljkih ves dan zaprta.

PRVI VELIK ROPARSKI NAPAD V NAŠEM MESTU

Trije oboroženi roparji vdrli v tržaško banko v Ulici Caboto in izginili s 60-milijonskim plenom

Najbrž so iz severne Italije - Kliente in uradnike so prisilili, da so se vlegli na tla - Beg z avtom rdeče barve - Za njimi ni nobenega sledu

Trije zakrinkani in s pištolami oboroženi banditi so včeraj drzno napadli in oropali podružnico št. 5 de-narnega zavoda »Banca Commerciale Italiana« v Ulici Caboto 12 v industrijski coni ter so nato s plenom, ki znaša nad 60 milijonov lir v gotovini in v čekih, zbežali z avtomobilom rdeče barve pri čemer niso pustili za seboj nobenega sledu.

Trije roparji so v banko stopili točno ob 13. uri, ko je do zaprtja manjkalo približno dvajset minut. Pri vhodnih vratih je eden izmed treh potegnil pištolo in jo naperil v hrbet 51-letnega Sergia Saine (Trg De Gasperi 2), ki je vstopal v podružnico. Ropar mu je ukazal, naj ga ščiti in naj gre proti blagajniškemu okencu. Za njima sta prišla tudi druga dva: vsi so si pokrili glavo - dva s temno nogavico, en s črno kapo - in so v rokah, na katere so si nadeli usnjene rokavice, držali bleščeče pištole z nenadno dolgimi cevmi. Najodločnejši izmed treh, ki je imel svetle lase in kriminalne tople, je samozavestno ukazal: »Vsi na tla in ne gledajte nas v oči!«

V bančnem zavodu je, kot kaže, bil v tistem trenutku enajst oseb. Po-

leg 52-letnega direktorja Paola Norbetta, ki stanuje v Ul. Battisti 14, in štirih uradnikov, je bilo še šest klientov, med katerimi tudi ena ženska. Vsem je bilo že po nastopu banditov jasno, da imajo pred seboj prekaljene kriminalce, ki so privrženi na vse. Eden izmed treh je namreč zagrozil, da je pripravljeno vžeti še dva tleca, če bi podvig spustili. Zato je direktor svetlo vsem, naj storijo, kar jim oboženi roparji ukazali.

Pomožni blagajnik, 37-letni Francesco Lo Prete (Miramarjev drevo 18/1) se je sicer sklonil, da bi se skril ter sprožil alarmni zvonec, a ga je ropar opazil ter mu zakrčil, naj tudi on leže na tla. Medtem, ko je prvi ropar, ki je bil temen v obraz in ki je imel črne kodraste lase, ostal pred blagajniškim okencem s pištolo naperjeno v 39-letnega blagajnika Luigia Flego (Drevoredi Ispodromu 2), se je drugi postavil k vhodnim vratom ter je od tam nadzoroval vse. Plavalci v vodja pa je stopil med uradnike, jim ukazal, naj ležijo k ostalim in je odšel v blagajniški urad. Tam je začel polniti bele plastične vrečke z denarjem, predvsem z bankovci po deset tisoč lir.

V tistem trenutku je v banko stopil tudi 56-letni Valentin Giuliani iz Ricmanj 61, ki je prišel po uradniški podjetej »Esso«, da bi ga odšel v urad. Sprva je zagledal 39-letno Eleno Negrini (Ul. Romagna 190), ki je ležala na tleh in pomislil je, da ji je slabo. Ko pa je videl, da so tudi drugi na tleh in da stojijo le tisti, ki so zakrinkani, mu je bilo vse jasno. Skušal je oditi, vendar ga je pri vratih ustavil ropar s črno kapo in mu ukazal, naj se pridruži drugim. Zanimivo pa je, da so vseskozi roparji mirili vse v banki, češ da se jim ne bo nič prišlo, če bodo mirni. Predvsem je stekla ženska, ki je govorila, da je vdova in da ima dve hčerki.

V dveh, morda treh, minutah je bilo vse zaključeno in drzni banditi so se naglici izginili z rdečim avtomobilom. Kot kaže, jih pred banko ni čakal noben pajdaš, temveč so pustili avtomobil s prizanimi uradniki, izginili so, tako hitro, da nobenemu izmed tistih, ki so ostali v stavbi, ni uspelo opaziti, v katero smer so se pognali.

Direktor je takoj telefoniral na »112« in kmalu sta prispela avtomobila militskih agentov javne varnosti in karabinjerjev. Zatem sta prihitela še dva avtomobila tržaške kvesture in s tem se je začela preiskava, ki še ni dala nobenih rezultatov.

Po besedah tistih, ki so doživeli roparski podvig in ki so ostali precej šokirani, je moglo približno oris dveh izmed treh roparjev. Vodja je, kot rečeno, plavalasec, star približno 25 let (kot tudi druga dva), nosil je smučarski jopič z oranžnimi črtami. Ropar, ki je prvi stopil v banko, je imel črne kodraste lase in je nosil zelenkaste hlače ter moder jopič iz blue jeansa. Za tretjega nekateri pravijo, da je imel naodnike, drugi pa trdijo, da je imel dolge lase. Nič točnega torej. Na vsak način so bili vsi normalne postave in so bili visoki približno 165-170 cm. Izražali so se v pravilni italijanski. Direktor Paolo Norbetta, ki je bil rojen v Kopru, nam je povedal, da se mu je sprva zdelo, da so imeli rahel južnjaški naglas. Kasneje pa se je prepiral, da je bil njihov naglas bolj lombardski. Rekel je tudi, da so se mu banditi zdeli pravi profesionalci ter da niso pokazali nobene slabosti. To po-

trjuje že dejstvo, da niso bili napadli, ne prestrašeni: tisti, ki je bil pri vratih se je celo poigraval s pištolo in jo vrtel s prstom - kot pravi kavgob.

Pomožni blagajnik Lo Prete pa je povedal preiskovalcem, da je plavalasec prišel približno pol ure pred ropom k njemu, da bi mu menjal 50-tisočlirske bankovce. Očitno je prišel v banko, da bi si ogledal stanje ter morebitne nevarnosti.

Sergio Saina, ki so ga, kot rečeno, roparji uporabili za ščit, je kasneje izjavil, da je pred vhom opazil dva mladeniča in eden izmed njih si je obraz zakril z roko. Na hodniku je nato srečal tretjega mladeniča in ta je vanj naperil pištolo. Ko že govorimo o orožju, naj povemo, da po prvih ugotovitvah kaže, da so roparji imeli pištole vrste beretta 22 z dolgimi cevmi za športno streljanje.

Nedvomno pa gre v tem primeru za tri izkušene zločince, ki so si roparski načrt izdelali v vseh odtenkih. Izbrali so si tudi najbolj primeren dan in uro, kajti v četrtek je bila banka zaprta in zato je bilo

(Nadaljevanje na zadnji strani)

ODPRTJE POMEMBNE RAZSTAVE V MILJAH

Kraška in istrska stvarnost v slikah naivca Marka Skoka

Slovenski slikar-naivec razstavlja svoja olja v miljski galeriji »Il Mandracchio«

Spet imamo v gosteh slikarja — naivca, jasno jugoslovanskega, ki se je predstavil v galeriji »Il Mandracchio« na Korzu Puccini v Miljah 5. To je mladi slikar — samouk Marko Skok, ki se je sicer rodil v Ljubljani, vendar njegov rod izhaja s Krasa in Istre.

To je očitno tudi v njegovih delih, kajti Marko Skok, ki je po podku strojni tehnik, a se ukvarja s povsem drugačnim poklicem in živi v Izoli, upodablja skoraj izključno kraško in istrsko stvarnost.

Marko Skok slika na steklo, njegova osnovna barva pa je pravzaprav rdeča, ki jo zna podajati v različnih, skoraj zaznavnih, pa do močnih, skoraj ognjenih in še vse do mračnih odtenkov. Za razstavo v Miljah, ki jo prireja krajevna ustanova za turizem in gostinstvo, je gost iz Izole pripravil dober duet večjih in manjših olj, ki bodo občinstvu na ogled do 29. t.m.

Sinočnega odprtja razstave so se poleg številnega občinstva, predstavnikov turistične ustanove in u-

metnik samega, udeležili tudi jugoslovanski konzul v Trstu Srečko Kovacic ter umetniški kritik prof. Sergio Molteni.

Galerija »Il Mandracchio« ima sledeči urnik: ob delavnikih je odprta od 8.30 do 12.30 ter od 14.30 do 19. ure, ob sobotah od 8.30 do 12.30 ter od 16. do 19. ure, ob nedeljah pa od 10. do 13. ure.

Dario Suklan novi pokrajinski tajnik PRI

Dario Suklan je bil sinoči izvoljen za novega pokrajinskega tajnika republikanske stranke, s čimer je tudi formalno prenehala komisarska uprava, ki so jo uvedli po sporih, ki so nastali v stranki okrog osimskih sporazumov med Italijo in Jugoslavijo. Na prvi seji pokrajinskega odbora, ki je izšel iz nedeljskega kongresa, so tudi izvolili novo vodstvo: namestnika tajnika sta Arnaldo Rossi in Pio Riego Zennaro, organizacijski tajnik je Claudio Grim, upravni tajnik Riccardo Sovrano, član vodstva pa sta še Franco Rossi in Paolo Castiglione.

Priznanja dijakom liceja »Prešeren«

Tržaški župan Spaccini je med kratko slovesnostjo v občinski palači podelil dijakom višjih srednjih šol našega mesta nagrade in priznanja zaradi šolskih uspehov in zaradi udeležbe na vsedravnem na-tečaju za spis o odporniškem gibanju, ki ga je organiziralo partizansko združenje FVL (Federazione italiana volontari della libertà). Za šolske uspehe v šolskem letu 1973-74 je prejelo nagrade in priznanja 39 študentov liceja »France Prešeren«, učiteljica »Duca d'Aosta« in tehniškega zavoda »Da Vinci«.

SEJA SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

V sredo, 21. aprila, bo ob 16. uri odborova seja. Na dnevnem redu bo razprava o obnem zboru, ki bo v sredo, 28. aprila, ob 8. uri v Mali dvorani Kulturnega doma. Ker gre za zadnjo sejo pred obnim zborom, priporočamo točno in gotovo udeležbo.

NARODNA IN STUDIJSKA KNJIZNICA V TRSTU

priredi v sredo, 21. aprila, ob 18.30 uri predavanje v Mali dvorani Kulturnega doma v Trstu:

SVETOZAR MARKOVIČ IN TRST

Predaval bo dr. Milorad Najdanović iz Beograda ob priliki stoletnice Markovičeve smrti, ki ga je doletela v Trstu, kamor je prišel kot izgnanec zaradi svojih naprednih političnih idej in delovanja.

Vabljeni!

Odbor NSK

Gledališča

SSG

Stalno slovensko gledališče v Trstu gostuje v Novi Gorici s predstavo Alda Nicolaja »Stara garda« danes z začetkom ob 20. Ob 10. uri je predstava za dijače.

Stalno slovensko gledališče v Trstu gostuje s predstavo Antona Leskova »Dva bregova« danes, 17. aprila, ob 20. uri v Zemunu.

VERDI

Drevi ob 20. uri (reda B/A) druga ponovitev Puccinijeve opere »La fanciulla del West«.

ROSSETTI

24. in 25. aprila Lucio Dalla v »Il futuro dell'automobile«. Cene: parter 2.000 (abonenti 1.500), galerija 1.500 (1.000). Rezervacije pri osrednji blagajni.

AVDITORIJ

Teatro stabile - Rassegna: od 22. do 25. aprila bo Cooperativa fabbrici dell'attore predstavila pod vodstvom Gianclara Nannija Schillerjevo delo »I masnadieri« z Manuelo Kustermann v glavni vlogi. Veljajo odrezki Rassegna in običajni popusti za abonente. Rezervacije v osrednji blagajni, Pasaža Protti.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - TRST Kulturni dom

30 let nepretrganega delovanja

JOSIP TAVCAR

IGORJU UGAJA BACH

Igra v dveh delih

Glasbena oprema Anton Natek

Scena Demetrije Cej

Kostumi Marija Viduova

Režija JOŽE BABIČ

V ponedeljek, 19. t.m., ob 16. uri

ABONMA RED G - okoliški.

V sredo, 21. t.m., ob 20.30

ABONMA RED D - mladinski, 1. četrtek

V četrtek, 22. t.m., ob 16. uri

ABONMA RED H.

V četrtek, 22. t.m., ob 20.30

ABONMA RED E - mladinski, 1. petek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

V petek, 23. t.m., ob 15.30

ABONMA RED I - mladinski, 1. četrtek

Kino

La Cappella Underground 19.00-21.30

«Il vampiro del pianeta rosso».

Ariston 16.30 «Il fratello più furbo di Sherlock Holmes».

Martin, Madelein Kahl.

Mignon 14.30 Walt Disneyev film »Avventure di caccia del prof. de Pa-

peris».

Grattacielo 16.00 »Bluff, storia di truffe e di imbroglioni«.

A. Celen-tano, Anthony Quinn, Capucine.

Penice 16.00 »Ci rivedremo all'inferno«.

Lee Marvin in Roger Moore.

POSLEDICE NEDAVNIH DOGAJANJ V VRSTAH KOMUNISTIČNIH PARTIJ

Prvi maj v SZ: v prvi vrsti proletarski internacionalizem

Častno mesto med gesli, ki jih vsako leto objavljajo v Moskvi, sodi prav tistemu, ki je v današnji svetovni stvarnosti v ospredju

MOSKVA, april — Obstajajo določeni znaki in med drugim celo namigi v političnih krogih, da bodo sovjetski voditelji v kratkem podali oceno o nekaterih vprašanjih, ki so danes v ospredju debat v svetovnem komunističnem gibanju, tako v socialističnih državah, kakor tudi v kapitalističnih. Med ta vprašanja spada v prvi vrsti proletarski internacionalizem, potem pa so še diktatura proletariata, odnosi med partijami, ki so na oblasti itd. Kdaj se bo to zgodilo, se ne ve. Verjetno pa zelo kmalu, in sicer zaradi vsaj dveh razlogov: v Sovjetski zvezi morajo čimprej zavzeti jasno ideološko stališče do teh vprašanj, da bi tako odgovorili na stališča nekaterih komunističnih partij na Zahodu, ki so zavzela kritična stališča do že omenjenih vprašanj in na drugi strani tudi zato, da pojasnejo svojim lastnim članom in prebivalstvu, kakor tudi drugim v socialističnih državah, zakaj se je treba, prav v tem trenutku zavzemati za proletarski internacionalizem in za boj proti nacionalizmu ter desničarskemu in levčarskemu revizionizmu.

Toda sedaj je pred durmi praznik 1. maja. Kot vsako leto je tudi letos CK KP SZ objavil prvomajski proglas, v katerem je 63 gesel. V letošnjem proglasu pripada prvo mesto geslu o proletarskem internacionalizmu. To je tudi razumljivo, saj je to geslo že prevladovalo na 25. kongresu KP Sovjetske zveze. V letošnjem primeru se proletarski internacionalizem pozdravlja kot »preizkušeno sredstvo in močno orodje v rokah mednarodnega delavskega razreda. Lani ni bilo opaziti med gesli prav tega. Letos pa se pozivajo komunisti vsega sveta na »enotnost in strnjeno... na trdni podlagi marksizma in leninizma ter proletarskega in-

ternacionalizma». Na koncu pa je geslo o proletarskem internacionalizmu povezano še z odnosi med partijami, ki so na oblasti: »Naj se krepi nerazrušljiva borbeno zveza komunističnih partij socialističnih držav na temelju izkušenih načel marksizma in leninizma ter socialističnega internacionalizma».

Zanimivo je, da se še več let namesto besede »proletarski internacionalizem« uporabljajo izraz »socialistični internacionalizem«, kadar gre za socialistične države. Verjetno gre pri tem za izraz, ki se ga uporablja od tedaj, ko so se začeli krepiti napori za čim tesnejšo povezavo socialističnih držav na gospodarskem področju in v potem, seveda, na vojaškem. Zgoraj smo omenili, da bodo sovjetski partijski forumi verjetno v kratkem povedali svoje mnenje o teh pomembnih vprašanjih delavskega gibanja na svetu sploh ter nasezadnje tudi v Sovjetski zvezi in drugih socialističnih državah. Pojasnitev je nujna, ker glede teh vprašanj je zmeda že precejšnja. Na Zahodu smo pričali francoskemu primeru (francoska KP je izločila tezo diktature proletariata iz svojega programa) pa tudi italijanskemu in španskemu. V vseh teh državah komunistične partije gredo po svojih »nacionalnih« poteh, kar izven populonoma v duhu krivoverstva, če upoštevamo rezultate kongresa KP SZ (in sedaj tudi KP Češkoslovaške).

Komunistična partija SZ pa se ni zavzela od sedaj konkretnega stališča do nacionalističnih in deviacionističnih teženj. Nikoli ni s prstom pokazala, kdo so krivci. V svoji notranji propagandi ni povedala niti tistega, kar je namenila za javnost v svetu. V teh pogojih je seveda težko voditi bitko za »proletarski internacionalizem«, če sovjetski delavec

sploh ne ve, kdo je razen buržujev njegov sovražnik. Glede sovjetskih stališč pa ni pričakovati pomembnih sprememb. Brežnjev je na 25. kongresu partije dobesedno izjavil: »Mi sovjetski komunisti smatramo obrambo proletarskega internacionalizma za svedo obvezo vsakega markista in leninista.« Se malo prej je Brežnjev dejal, da so v partiji funkcionarji, ki menijo, da je od proletarskega internacionalizma ostalo zelo malo in da je ta baje zastarela. Te besede so se nanašale seveda na Sovjetsko zvezo, toda prav zato so bolj zanimive.

Nekaj dni po kongresu je govoril tudi Mihail Suslov, ki je bil še o-strejši, čeprav se je v glavnem zadržal le pri obravnavi zgodovinskega pomena proletarskega internacionalizma.

V ZRN arhiv pevca Robsona

Pri umetniški akademiji NDR so ustanovili poseben arhiv v katerem bodo hranili dokumente o življenju in delu Paula Robsona, znamenitega ameriškega pevca in borca proti rasni diskriminaciji. V arhivu bodo Robsonove pesmi, posnete na 8.000 m dolgem traku, njegova pisma, okoli 1.500 fotografij ter lepki z napovedmi koncertov in koncertni sporedi. Zbranih je tudi precej izčrpanih listov in revij ter odlomkov iz knjig o pevčevi ustvarjalnosti.

Belgijec Daniel Vercaemre je star 26 let ter je gasilec po poklicu. Postal je požigalec in ko so ga razkrinkali je dejal, da je rad podžigal požare, da bi potem slisal kakšne sirene. Te je potem tudi posnel na magnetofonski trak, da bi jih poslušal doma.

Z razstave psov: »Figaro« je star 13 mesecev, tehta pa 80 kg. Njegov gospodar je Glavko Švab ob Sv. Ivana pri Trstu

Patronat KZ - INAC svetuje

DVE POKOJNINSKI ZAVAROVANJI NISTA DOPUŠČENI ISTOČASNO

Vpr.: »Kot specializiran delavec sem zaposlen nekaj let pri večjem podjetju v industrijski stroki in mi seveda na plači redno zadržujejo prispevke za pokojninsko in zdravstveno zavarovanje. Doma imam nekaj zemlje in, čeprav ne ravnno intenzivno, ob prostem času še vedno gojim kmetijsko, predvsem za domačo rabo, kar sem vpisan v SCAU že od vsega začetka. Te dni sem se začel, ko sem prejel od davkarje še en poziv, naj plačam še nov davek za kmetijsko zavarovanje, kar me sedaj res bremeni. Se ne bi morda dalo urediti, da bi ne več plačeval za zdravstveno zavarovanje, saj imam bolj- »kaso« na svojem delu, tako bi načasoval prispevke le za kmetijsko pokojnino.«

lavec istočasno zavarovan le pri enem pokojninskem skladu, in sicer za tisto dejavnost, ki jo pretežno opravlja. V našem slučaju ste zavarovan kot podrejeni delavec in pravzaprav nimate lastnosti, da bi plačeval tudi za kmetijsko zavarovanje, saj se vi sedaj le občasno posvečate kmetijstvu. Dejansko ste ostal še vpisan v SCAU in kar naprej plačujete prispevke, ker niste javili, da ste se zaposlil pri podjetju. Tako so neveljavni kmetijski prispevki za pokojninski sklad in vam jih ne bodo upoštevali pri izračunavanju zneska pokojnine, za zdravstveno oskrbo pa plačujete dvakrat, pravzaprav prispevate za kmetijsko bolnišnico blagajno, ne da bi se posluževal njenih uslug.

Ker ni mogoče, da bi se izognil plačevanju le za kmetijsko zdravstveno oskrbo (kar se v vsakem primeru niti ne bi plačalo), vam svetujemo, da se zbristete iz kmetijske zavarovanja, saj boste lahko kljub temu vseno občasno delal na svoji zemlji. Tako boste plačevali le malenkosten prispevek za zavarovanje proti nezgodam pri kmetijskem delu.

DOZORELI OBROKI KMEČKE POKOJNINE

Vpr.: »Po skoraj dveletnem čakanju (delno sem tudi sam kriv, ker dvakrat nisem mogel na pregled INPS zaradi bolezni), mi je zavarovalni zavod vendarle priz-

nal invalidsko kmetijsko pokojnino. Ker mi pritiče pokojnina od maja 1974 dalje, bi rad vedel, koliko denarja mi je INPS dolžan izplačati in če mi bi lahko razložil posamezne pogoje.«

S. G. Na zavarovalnem področju velja za vse pokojninske vloge (razen družinskih pokojnine), da dozor pravica do mesečnega nakazila od prvega dne naslednjega meseca po predložitvi ustreznih priložnosti. Ker navadno likvidira zavarovalni zavod pokojnine z veliko zamudo, pritiče nato koristniku vsi že dozorili in neizplačani obroki pokojnine, poleg tega pa še pravica do negativnih obrestih od četrtega meseca po vlozi.

V vašem primeru vam od vsega začetka pritiče minimalna kmetijska pokojnina, zato si bomo skupaj ogledali posamezne pogoje. Leta 1974 je kmetijska pokojnina znašala po 34.800 lir mesečno, za prvih šest mesecev leta 1975 pa se je povečala za 13.000 lir (47.800 lir), s 1. julijem 1975 pa je stopilo v veljavo izenačenje pokojnin avtonomnih delavcev z minimalnimi pokojninami podrejenih delavcev, se pravi, da so poskočili na 55.950 lir. Z letošnjim letom pa znaša pokojnina 66.950 lir mesečno; potemtakem je do danes dozorilo v vašo korist približno milijon 200 tisoč lir neizplačanih pokojninskih obrokov.

V tej rubriki naš izvedenec Boris Simoneta seznajata čitatelje z vsemi vprašanji v pristojnosti Patronata Kmetijske zveze. Za vsa pojasnila se lahko zainteresirani obrnejo na Patronat KZ INAC, UL, Cicerojeva 8/b, tel. 62-785. Urad je odprt vsak dan od 8.30 do 12.30 in popoldne od 15. do 17. ure, ob sobotah pa od 8.30 do 12. ure.

AMERIŠKE ZASEBNE ŽELEZNICE V KRIZI

Tudi državna uprava pred dilemo: nacionalizacija ali nazadovanje

Zaradi stečaja več zasebnih železniških družb je bilo ustanovljeno podjetje »Conrail« - Washingtonska vlada se upira nacionalizaciji iz načelnih razlogov

NEW YORK, 16. — V ZDA so ustanovili novo družbo za železnice. Poimenovali so jo »Consolidated Rail Corporation«, ozirano na kratko Conrail. Družbo je ustanovila in finansirala ameriška vlada. Družbo pa s sedem zasebnih družb, ki so zasle v stečaj zaradi vsakodnevne izgube v znesku enega milijona in pol dolarjev. Te družbe so kontrolirale železniške proge od Chicaga do vzhodne obale ter od kanadske meje do Marylanda. Nameščene so v najbolj industrijskih predelih ZDA.

Ustanovitvi Conraila sledi propad nekaterih najbolj znanih železniških družb v zgodovini Amerike, kot so na primer »Lehigh and Hudson River Railroad« in se posebej »Penn Central«, ki je največja ameriška železniška družba. Zgodilo se je, da je prav stečaj te zadnje družbe leta 1970, ko je zabeležila primanjkljaj več kot ene milijarde dolarjev, povzročil sedanjo krizo, ki se je končala s tem, da je bila ustanovljena nova družba.

Ameriški kongres je dodelil 2,1 milijarde dolarjev kreditov Conrailu, da bi reorganiziral to področje in da bi tako lahko postalo rentabilno. Edward Jordan, ki je predsednik te nove družbe je optimistično razpoložen; meni, da bo njegovo podjetje izgubilo v prvem letu uprave 630 milijonov dolarjev ob skupnem prometu v znesku 3,3 milijarde dolarjev. Potem pa se bo primanjkljaj zmanjšal in podjetje bo postalo rentabilno do leta 1980.

Conrail razpolaga z več aduti, pravijo opazovalci. Predvsem gre za monopol železniških prevozov na območju, ki povezuje velika jezera. Pennsylvania in Ohio z velikimi pristanišči na vzhodni obali. Nadalje bo deležen tudi dobale finančne pomoči, ki jo je

nametil kongres za izboljšanje železnice na osi Washington - New York - Boston in ki ima vzdevke »Severovzhodni hodnik«.

V dobro obveščenih krogih pa menijo, da bo Conrail trpel, posebno ob začetku, na številnih slabostih, ki so povzročile stečaj njegovih predhodnikov. Modernizacija naprav, ki so sedaj že v zelo slabem stanju, bo zahtevala prav gotovo več kapitala, kot jih je dodelil kongres. Nekatere železniške proge njegovega omrežja s 27 tisoč kilometri niso več rentabilne, toda treba jih bo obdržati v prometu zaradi krajevnih razlogov. Pa tudi sindikati ne namenjajo popustiti glede metod dela, ker hočejo zaščititi zaposlitev.

Ameriška administracija upa, da bo po gospodarski sanaciji teh železniških prog prodala v celoti omrežje zasebnemu sektorju. Če bo reorganizacija spodletela, pravijo v specializiranih krogih, se bo postavilo vprašanje: ali odpraviti resor ter prodati železniške proge in naprave drugim železniškim družbam, ali pa se bo treba odločiti za nacionalizacijo. Washingtonska administracija se upira tej zadnji rešitvi, ker bi nasprotvala načelom liberalnega gospodarstva in tudi ker bi utegnila odpreti pot postopni nacionalizaciji ameriških železnic v celoti.

Ameriška administracija je že rešila železnice s tem, da je pred nekaj leti ustanovila Amtrak. Gre za poldržavno družbo, ki ji je bila poverjena naloga, da skrbi za prevoz potnikov v vseh Združenih državah. Ta izkušnja ne vliva v voditeljem Conraila preveč poguma. V letu 1971 je Amtrak izgubil vsako leto desetišno milijonov dolarjev. Čeprav so jo ustanovili z namenom, da bi donosala dobiček, so kmalu izgubili to upanje.

Potniki se pritožujejo zaradi za-

mud (25 odst. vlakov vozi izven voznega reda), zaradi muhastih voznih redov, zaradi vagonov s slabimi napravami za klimatiziranje, zaradi mrčesa, prepirljivih nameščenecv itd. Samo lani je moral Amtrak plačati 1,09 milijona dolarjev odškodnine nezadovoljnim potnikom.

Napori za modernizacijo te družbe so se v glavnem izjalovili. Kupili so sicer več francoskih turboturbo lokomotiv, toda uspeh je izostal. Na najboljši in najbolj hitri ameriški progi, na tako imenovani »Metroliners«, ki povezuje New York z Washingtonom, vlaki ne morejo prekorčati 120 km na uro zaradi slabe proge. Srednja hitrost vožnje pa znaša okoli 50 km.

Obstajajo pa tudi družbe, ki so rentabilne.

Kriza pa grozi mnogim od sedemdesetih ameriških železniških družb. Te družbe plačujejo davke na ceste. Cestno omrežje je bilo deležno v 50 letih 323 milijard dolarjev federalnih in krajevnih kreditov, medtem ko so železnice prejele samo 200 milijonov dolarjev. Nadalje se je zgodilo, da so ta podjetja morala postopoma plačevati višje mezde, kot so jih deležni vožnje tovornjakov. Ostalo je opravila, slaba uprava in nezmoglost železnice, da bi spoznala, da bi se morale modernizirati.

Ameriške železnice bodo lahko preživele to krizo, pod pogojem, da se koncentrirajo in se specializirajo za prevoz, ki je drugače nenadomestljiv. Gre tu predvsem za prevoze žitaric, premoga in avtomobilov. To pa bi pomenilo pomembno okrnitev enega od največjih svetovnih železniških omrežij, ki meri okoli 330 tisoč kilometrov. Za sedaj pa je potrebna rastoča podpora države potrošniku, ki je bilo pred enim stoletjem najtrdnjši steber ameriškega kapitalizma.

Pogovori o davkih

Kako izračunamo samoobdavčitev ali nekaj o »zloglasni« vrsti 37

V prejšnjih pogovorih smo govorili o »uvodni strani obrazca 740 ter o nepremičninskih dohodkih, ki se prijavljajo v okvirih A) in B). Danes bomo prav na kratko omenili okvir C), ki je namenjen prejemkom delojemalcev in upokojencev ter še nekaterim drugim davkoplačevalcem (sejnine občinskih, pokrajinskih in deželnih svetov itd.). Ločeno za moža, ženo in mladoletnike se vpiše za vsakega dajalca dva zneska: obdavčljivi dohodki in davčni odtegljaji, ki jih lahko vsakdo dokaj lahko razbere iz obrazcev 101 (prvi so navedeni pod postavko 8, drugi v postavkah 19 in morebitno 20; od njihovega seštevka se odtegne mo-

rebitni znesek, ki je zaznamovan v postavki 22) in izvedenec. Okvir D) se uporablja samo za morebitne zaostanke ali za odpravninske likvidacije; podatki so razvidni iz drugega dela obrazca 101 ali obrazca 102 (samo za likvidacije). Kdor je bil deležen tovrstnih prejemkov, je vedno dolžan položiti obrazec 740!

Našo pozornost bomo v današnjem in prihodnjem pogovoru posvetili okviru N), ki je na zadnji strani prijave, saj si bo moral med drugim prav tam prijaviti (ali prijavljenci) izračunati svoj dohodek s tako imenovano samoobdavčitvijo — strah in trepet davkoplačevalca. Če bo naš bralec kolikolič pozorno sledil našim razlagam bo spoznal, da je operacija dokaj lahka.

V prvem delu okvira N) so povzeti dohodki in davčni odtegljaji, kakršni so prikazani v okvirih od A) do L) s pripombo, da se prvi (dohodki) napišejo v stolpcih 1), 2) in 5), drugi (odtegljaji) v stolpcih 2), 4) in 6). Za nepremičninske dohodke (A in B) se odtegljaji ne napišejo, ker jih pač ni. Za nepremičninske dohodke se dohodki za D (mož) ali (žena) in F (sin) povečajo iz ustreznih okvirov, medtem ko so v ostalih okvirih tako dohodki kot odtegljaji že razdeljeni za vsakega družinskega člana posebej. Vse posamezne dohodke in odtegljaje nato seštejemo v vrsti 30; vse skupaj pa zopet seštejemo in napišemo v isti vrsti pod veliko puščico in na ta način dobimo skupne kosmate dohodke. Ta seštevke je važen, ker nam pove če bomo morali dohodke združeno ali ločeno obdavčiti, če so le-ti namreč nam, oziroma izpod 7 milijonov lir (stvar bomo pozneje bolj razložili).

Kot smo že večkrat pojasnili i-ma tako D, kakor M in F pravico, da odtegne od kosmatega dohodka (vsak zase) določene odtegljaje, ki nimajo nobenega opravka s popusti na samem davku, o katerih bomo govorili prihodnjic. Vsi ti odtegljaji se navedejo v vrstah od 31 do 34. V vrsti 31 se vnese v celoti davek ILOR, ki so nam ga odmerili s kartelami, ki so nam jih dostavili med letom 1975. Pozor: zneski letošnjih kartel ILOR, ki jih prav te dni dostavljajo in ki so plačljivi v nekaterih primerih v obrisih je v letu 1977, bodo dobri za odtegljaje v prijavi, ki jo bomo sestavili prihodnjega pomlad. Vsi drugi neposredni davki (zaostanki družinskih davka, davka na zgradbe itd.) se lahko odtegujejo le v poloviti meri. Dopolnilni davek (complementary) ne pride v poštev. V vrstah 32, 33 se navedejo morebitne ostale odtegljave postavke, o katerih smo, kot rečeno, pred kratkim obširno govorili. Vse postavke morajo biti dokumentirane s fotokopijo in oštevilčene. Namesto postavke od 32 in 34 lahko delodajalec in upokojenci zberejo pavšalni odtegljaj 18000 lir v vrsti 49.

Če od kosmatih dohodkov (skupaj I) odštejemo odtegljave postavke (skupaj II), dobimo čisti in torej obdavčljivi dohodek. In tu zopet nekaj pozornosti: če znesek, ki je na koncu vrste 30, presega 7 milijonov lir, bomo dohodek v vrsti 36 sestili in jih vnesli v zadnji stolpec pod nazivom obrnjen puščico. Če so združeni dohodki izpod 7 milijonov lir (vrsta 30) bomo pustili pravkar navedeni prostor pod puščico prazen.

Pršli smo končno do »zloglasne« vrste 37, kjer je prostor za kosmato samoobdavčitev. V vrsti 36 imamo torej zaznamovane ločene, obdavčljive dohodke moža, žene in mladoletnikov. Če združeni kosmatih dohodki, navedeni pod prvo puščico, presegajo 7 milijonov lir (in samo v tem primeru) smo v zadnji vrsti, kot že povedano, vedli pod drugo puščico tudi skupice vseh dohodkov, sicer smo pustili ta prostor prazen.

Gre sedaj za obdavčitev teh dohodkov. Ločeno bomo obdavčili dohodke za D, M in F, če že večkrat omenjeni združeni dohodki ne presegajo 7 milijonov lir, skupno pa bomo obdavčili dohodek, na znesek, ki je naveden pod drugo nazivom obrnjen puščico. Kaj moramo napraviti?

Vsem je že morda znano, da je bila lani v veljavi enotna davčna progressivna lestvica, enaka za vse davkoplačevalce (10 odst. obdavčitve do 2 milijonov lir, 13 na naslednji itd.). Na strani 9 ministrihki navodil je zelo praktična lestvica, ki nam omogoča brez posebnih težav izračun kosmatega davka na kakršenkoli dohodek.

Praktični primer bo ponazoril uporabo lestvice. Vzemimo, da z dohodki moža (D) 4.500.000 lir, žene (F) pa 2.500.000 lir. V letu 1975 nista imela postavk, ki bi jih lahko odtegnila od kosmatih dohodkov. Njun skupni dohodek ni torej presegel (ki je razvidno na koncu vrste 30 pod prvo puščico) 7.000.000 lir, ker je prav ta njun skupni kosmatih dohodek. Potemtakem ne gre za združeno pač pa za ločeno obdavčitev. Mož ima, kot rečeno, za 4.500.000 lir dohodkov. Pogledimo omenjeno lestvico; takoj nam razbrazila, da znaša davek na prvih 4.000.000 lir 490.000 lir. Na preostanek 500.000 lir, se pravi skupaj 585.000 lir. To je ločeno obdavčilo za moža. Enako bomo računali z ženinimi dohodki (2.500.000 lir) in dobili njegovo obdavčitev v iznosu 255.000 lir (200.000 plus 13 odst. na 500.000 lir). Na koncu vrste bomo ob ločeni obdavčitvi združili v skupni znesek, ki ga bomo vpisali na koncu vrste 36 v znesku 850.000 lir (585 tisoč plus 265 tisoč lir).

Sedaj pa primer združene obdavčitve. Možupripisemo kot zgoraj 4.500.000 lir dohodkov, ženi pa 2.500.000 lir, skupaj tedaj 7 milijonov 100.000. Znesek je zabeležen na koncu vrste 36. Tokrat bomo morali opraviti skupno obdavčitev na navedene združene dohodke v iznosu 7.100.000 lir. S pomočjo lestvice bomo takoj prišli do kosmatega davka v znesku 1.770.000

lir, t. j. za 820.000 lir več kakor v prejšnjem primeru, čeprav se je skupni znesek zvišal le za 100.000 lir.

Glede samoobdavčitve je za danes vse. Prepričali smo se, da gre za preprosto račun, ki mu je lahko vsakdo kos.

Na ta način smo prišli do kosmatega davka, od katerega bomo odtegnili po zakonu predvidene popuste in končno prišli na davek, ki ga bomo morali položiti potom bančnega zavoda v državne blagajne, seveda če med letom nismo v celoti ali deloma naš dolg že poravnali (n. pr. z mesečnimi odtegljaji na plač). Toda o tem prihodnjic!

ANAGRAFSKO BIVALISKO IN DAVČNI DOMICIL

Vprašanje: Stanujem v okoliški občini, svojo trgovino imam v Trstu. Moram zaradi tega prijaviti svoj davčni domicil v mestu, kot to zahteva zabeležba, na uvodni strani prijave (puščica pred okviro »osebni podatki«)? V. F.

Odgovor: Navedite samo naslov v občini, kjer ste anagrafsko vpisani, in izpustite prazno vrsto o davčnem domicilu, ki je v vašem primeru v občini anagrafskega vpisa. Davčni domicil se namreč lahko prenese izven občine anagrafskega vpisa samo na izrecno in utemeljeno prošnjo davkoplačevalca s posebnim pooblastilom davčne oblasti. Svojo prijavo boste potemtakem lahko predložili na vaš okoliški občini, nikakor ne na tržaški občini. Kot vam je znano, se lahko prijave dostavijo osebn ali po pošti (priporočeno) tudi na pristojni okrajni davčni urad (ufficio distrettuale delle imposte dirette). V tržaški pokrajini posluje en sam ustrezeni urad v Trstu. Na Goriskem sta dva urada in sicer v Gorici (med drugim je pristojen za občine Zagrad, Krmin, Steverjan in Sovodnje) ter v Trzinu (Monfalcone), ki obsega tudi občini Dobrodo in Ronke. Videmski pokrajini je kar pet uradov. Pod videmski urad spadajo vse občine Beneške Slovenije, Tolmeč (Tolmezzo), je med drugim zadolžen za neposredne davke v občinah Trbiž in Naborjet - Očvca ves.

Z dostavo prijave na napačni naslov (prej ali slej) jih bodo pač naslovniki odposlali na pravo mesto) lahko prijavitelje izgubi predvideni rok, če namreč dokument ne pride pravočasno na pristojni davčni urad.

Toliko glede fiskealnega domicila. Posebno pravilo pa velja za davščino ILOR, ki bo šele z letom 1978 dodeljena krajevnim ustanovam (občinam, pokrajinam, deželam, turističnim ustanovam, trgovskim zbornicam). Prav zaradi krajevne razdelitve je potrebno navedi občino, kjer se ustvarjajo dohodki podvrženi ILOR. Videli smo že, da je ločitev po občinah obvezna pri nepremičninskih dohodkih. Prav tako pa je obvezna pri podjetniški in profesionalni dejavnosti. Tako bo trgovec ali obrtnik, ki ima svoj anagrafski fiskealni domicil v Dolini, pripisal svoje dohodke za obdavčitev ILOR občini Trst, če je med letom imel svojo trgovino ali svojo delavnico na območju tržaške občine.

RADIO VELEIZIJA

SOBOTA, 17. APRILA 1976

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Prvi kanal

- 12.30 Poljudna znanost: OTROŠKE RISBE
- 12.55 Simfonični koncert
- Simfonični orkester milanske radiotelevizije bo pod vodstvom Nina Sanzogna izvajal Sibeliusove in Gledinjeve skladbe, kot solist pa bo nastopil flavtist Gazzelloni
- 13.25 Vremenska slika
- 13.30 DNEVNIK
- 14.00 Odprta šola
- 14.45 ROTO 20 — Italijanske kronike
- 16.45 Program za mladino: Benove pravlje — SOLAR
- 17.00 Fikove in Fikove pesmi
- 17.05 Program za mladino: DEDALO
- 17.55 Izrebanje loterije
- 18.00 Nabožna oddaja
- 18.15 CLOVEK — Zgodba, ki jo je svet pozabil
- 19.28 Kratke vesti dnevnika št. 1
- 19.30 Italijanske kronike in Vremenska slika
- 20.00 DNEVNIK
- 20.45 L'ULTIMO FIDANZAMENTO
- Kanadske kinematografije skoraj ne poznamo. To velja posebno za najnovejšo proizvodnjo. Film, ki ga bo predstavila televizija so sicer prikazali v originalni obliki na srečanjih v Sorrentu leta 1974. In vendar gre za film, ki je pomemben po svoji vsebini, kulturi in tudi informaciji.
- 22.15 A — Z: Dogodek, kako in zakaj?
- 22.50 DNEVNIK in Vremenska slika

Drugi kanal

- 18.00 Rubrike dnevnika št. 2
- 18.25 Srečanje z Danielom Vigliettijem
- 19.00 Kratke vesti dnevnika št. 2
- 19.02 Športna sobota
- 19.30 DNEVNIK
- 20.45 GLASBENA ODDAJA
- Oddaja je pripravil Luciano Berio, sodelovali pa bodo Canthy Barberian, Sandra Mantovani, Antonello Venditti, Anna Casolino, Maria Carta in drugi
- 21.40 Danes v Italiji: ZMAGOVALEC
- Preden se povzpne na ring, neki boksar premišlja o svojem življenju. Sad njegovega razmišljanja je ta, da sklene, da ne bo v boju nastopal s tisto surovostjo in nasilnostjo,
- 22.40 DNEVNIK

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

Ljubljana

- 9.30, 10.35 in 12.00 TV ŠOLA
- ČSSR in Madžarska, Vzgojna posvetovalnica, Partizansko gledališče itd.
- 13.25 Katedrice: Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, VEDSKA — NDR
- 16.00 Studij na univerzi: Matematika
- Kaj je matematika, kako se je razvijala, kakšne so njene osnove in nadaljnje perspektive, kako poteka študij matematikov pri nas in kje se zaposlujejo. Na ta in podobna vprašanja skuša odgovoriti današnja oddaja
- 16.20 Veliki raziskovalci — serijska nadaljevanja
- 17.10 Obzorik
- 17.25 Športno popoldne
- 19.15 Risanka
- 19.30 DNEVNIK
- 19.50 Tedenski znanstveni komentar
- 20.00 ČASOVNA STISKA — celovečerni film
- Ministrskega predsednika sira Sheldisa bega misel, da bo njegov sin Norman morda prodajal časopise v Westminsteru. Z veseljem sprejme Bartolova ponudbo, da bi brez razloga. Upa, da bo za nagrado dobil službo v ministrstvu. Norman odhaja v Tim-mouth in že takoj ob nastopu službe povzroči splošen hrap. Bart-lett je razburjen, toda si ne upa uničiti možnosti za napredovanje s tem, da bi odpuštil Normanu. Zato naroči Elconori, poročevalki časopisa, naj piše poročila, ki bodo usmerjena proti liberalistični skupini mestnega sveta, ki jo vodi Corcoran. Ta poročila so precej zlagana in pošteni in naivni Norman s pomočjo Aldermanove hčere napiše članek, ki razkriva pravo resnico.
- 21.40 Moda za vas
- 22.55 Jazz na ekranu

Koper — barvna

- 17.25 Športno popoldne
- 19.30 Otroški kotiček — risanke
- 20.15 DNEVNIK
- 20.30 Decameron «O UROČENEM PISMU» — kratki film
- 21.10 Pionirji letalstva — peti del
- 22.00 Hokej: SZ — ČSSR
- 17.25 TRST A
- 7.15, 8.15, 13.15, 20.15 Poročila;
- 7.05 Jutranja glasba; 11.35 Poslušajmo spet; 13.30 Popoldninski koncert; 14.45 Dejava in menaja; 15.45 Avtoradio; 16.00 Franz Joseph Haydn; 17.20 Solistične skladbe tržaških avtorjev; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Romantična simfonična glasba; 19.15 Liki iz naše preteklosti; 19.30 An-gleski virginalisti; 19.40 Pevska revija; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 »Polmraz« radijska drama; 21.30 Godalni orkester.

KOPER

- 6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 18.30, 20.30 Poročila; 7.40 Jutranja glasba; 9.00 Folk glasba; 10.00 Z nami je...; 10.35 Literarna oddaja; 10.45 Glasba in glasbi; 11.15 Orkester Molinar; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Vrstijo se plošče; 14.35 Italijanski zbori; 15.00 Orkester Borghesi; 15.4

55. IN 56. ŠTEVILKA IZ ZBIRKE VODNIKOV

Po poteh velikega tolminskega punta

Koristen zgodovinsko-domoznanski vodnik izpod peresa zgodovinarja B. Marušiča

Veliki tolminski punt iz leta 1713, katerega 260-letnica je nadvse slovesno proslavila Tolminska spomlad pred tremi leti, v svojem času ni bil razburkal le nekdanje Tolmince, ampak je njegov revolucionarni vpliv segel čez Vipavo in Kras v Brkinje in Istru ter na obrobna ozemlja beneške republike.

O tem tolminskem puntu je bilo že veliko napisanega, zlasti še v zadnjih letih, ko se je Slovenija spominjala 400-letnice slovensko-hrvaškega punta pod vodstvom Matije Gubca. Mnogo je zgodovinskih razprav in člankov, ki se dotikajo tolminskih puntarjev, in ni bil le en pisatelj, ki ga je zamikala junaka, a tragična izkušnja tolminskih tlačanov. Med leposlovnimi deli so Pregljevci »Tolminci« nevedno največkrat prebrali tolminske uporniške preteklosti. A do zadnjih let nismo imeli samostojnega zgodovinskega dela, ki bi v zaokrožen obliki predstavljalo ta legendarni tolminski punt v celotnem njegovem obsegu. Verjetno je prav velika tolminska obletnica spodbudila zgodovinarja Branka Marušiča, da je zbral dostopno gradivo in za priložnost v Tolminu pripravil ciklistično brošuro o velkem tolminskem puntu. Isto delo je v nadaljevanju izhajalo v Primorskem dnevniku in Primorskih novicah, nazadnje pa je izšlo tudi v tiskani obliki.

Še zmeraj pa je manjkal skrben, a ne preobsežen žepni vodnik, ki bi posameznikom, zlasti pa skupinam, ki obiskujejo tolminske in primorske kraje, nudil potrebne podatke o znamenitem puntu in krajih, ki so z njim tako ali drugače v zvezi. Tudi za tako delce je poskrbel Branko Marušič. Kot 55. in 56. številka iz Zbirke vodnikov, ki jih pod naslovom Kulturni in naravni spomeniki Slovenije izdaja Zavod za spomeniško varstvo Slovenije, sta izšli knjižici žepnega formata Branka Marušiča Po poteh velikega tolminskega punta, prvi in drugi del.

V prvem delu pisec v zgodovinskih in zemljepisnih črtah predstavi Tolminsko do časa upora ter opise prve obdobje punta, ki traja od zadnjih dni marca 1713 do srede aprila istega leta. Ob fotografijah raznih risb in litografij Tolmina, Kanala, Gorice in Steverjanja iz 17. oziroma 18. stoletja se pri branju tako kot tolminske kmečke vojske pomikamo navzdol ob Soči in spoznavamo vse, kar zgodovinskega ali spomeniškega hranijo ali izpričuje kraji kot Tolmin, Volče, Mengore, Most na Soči, Ročinj, Avče z Nadavcem, Kanal, Krstenica, Goljevec, Prilesje, Sv. Gora, Solkan, Steverjan, in končno Gorica.

Zgodovinska prepleta o puntu se tu in tam prepleta s kulturnozgodovinskim potopisom. Prvi del

se zaključuje na goriškem Travniku, kjer so 28. marca 1713 tolminski puntarji ogrozili palačo grofa della Turre (tam stoji danes tako imenovana vladna palača ali stavba prefekture), na tistem zgodovinskem trgu torej, kjer so 20., 21. in 22. aprila naslednjega leta (1714) rablji obglavili in razčetrverili 11 vodilnih tolminskih puntarjev.

Drugi del je nekaj strani debelejša knjižica, ki obravnava drugo obdobje velikega tolminskega punta, ko se je ta razširil in zajel ozemlja »daleč zunaj prvotnega zariša«: skozi Vipavsko dolino in Kras je segel v Istru, čez deželne meje na vzhodu in jugu v sedanjo kranjsko deželo in dosegel na zahodu čez Brda in zahodni Kras tudi beneško Furlanijo.

Pisec tu obravnava nekatere manjše upore ali spopade, navaja tudi zanimive listine, ki jih o uporah tolminskih podložnikov pošilja cesarju goriška deželna gospodstva, potem pa se več zadržuje ob treh pomembnejših žariščih v drugem obdobju punta, to se pravi, da nas seznanja s puntarskim gibanjem na območjih podložnikov rihemberškega, devinskega in švarcenskega (Brkini, sev. Istra) gospostva.

Če je v prvem delu poudarek na Tolminski in v njem predvsem sredina začetkom punta in uspešnem prodoru Tolmincev v deželno mesto Gorico, pa iz drugega dela spoznamo, da je bil boj Tolmincev kot iskra, ki je vžgala skozi stoletja rastočo in težko nalozeno grnado kmečkega nezadovoljstva na vsem Primorskem. V drugem delu zveemo tudi za vse posledice in kazni, ki jih je gosposka nalozila upornim kmetom. Avtor zaključuje: »Upor leta 1713 so obkrožili krvavo zatle. Kmetom ni prinesel nobenih sprememb in po uporih je ostalo vse pri starem. Več kot sto let pozneje je revolucija 1948 tudi primorske kmete rešila fevdalnih obveznosti, popolno gospodarsko in socialno osvoboditev pa jim je prinesel šele veliko poznejši čas.«

Tudi v drugem delu so med zgodovinsko pripovedjo o puntu posejani kratki zgodovinski opisi krajev in gradov, ki jih je upor zadel, med katerimi pa je skoraj vedno gradov le še v razvalinah, zemlja jih je še skoraj prekrila. Tako si sledijo kraji in gradovi Rihemberk (tu najdemo tudi vse pomembne podatke o sedanjem Branku), Preserje (c. sv. Katarine), Stanjel, Kobidlj, Vipavski križ, Devin, Švarcenec (sedaj razvaline pri vasi Podgrad pri Vreman), Podgrad pri Vreman, Novi grad (sedaj razvaline Stari grad pri Podgradu v Brkinih), Socerob (nekadaj Strmec), Škulje (ostanki gradu pri vasi Velika Brda pri

Hruševju), grad nad vasjo Orehek (pri Postojni, ohranjeni še tri stolpi in nekaj obzidja), Školj (razvaline v Goricah pri Famljah), Famlje, grad Podbrje (tudi Rožek) pri Podnanosu, Podnanos. Po raznih risbah in Valvasorjevih bakrorezih iz knjižice si lahko predstavljamo vse te gradove, od katerih so nekateri še danes veličastne zgradbe, čeprav se ne povsem obnovljene, medtem ko sta druge pomela čez časa in ljudska sila. Prvi in drugi del vodnika krasi nekaj del Rika Debenjaka, tako med besedilom kot tudi na zadnjih straneh platnic (lesoreza Žena iz Brd in Kraševka). Na sredi vsake knjižice je odgovarjajoči del zemljevida punta (izd. Ana Sirk), medtem ko so s starinskimi zemljevidi Goriško-Gradišanske domiselno zasnovane prve in druge strani platnic. Škoda pa je, da ni objavljena fotografija kraljevega reliefa v Tolminu, edinega spomenika velikemu tolminskemu puntu. Bogat seznam literature na

koncu bo prišel prav vsem, ki jih snov globlje zanima. Lahko sklenemo, da sta knjižici Po poteh velikega tolminskega punta pretehtano in zgledno pripravljeno delo. Pisec se zvesto drži naslova, hkrati pa tudi poda sklenjeno zgodovino krajev, ki jih srečujemo v zvezi s puntom, in povsod opozori tudi na dogodke in spomenike NOB. Pripunko je menjava različnega tiska, ki ponazarja potek upora in opis krajev ter gradov; tako se več preglednost in bralčev oko se odpočije. Uporaba verzov iz Gradnikovega soneta na obeh začetkih, zgodovinska primerjava s Pregljevimi Tolminci, pestro slikovno gradivo in umetniški dodatki potrjujejo zračnost naše umetnosti z bojem ljudstva in hkrati lepo plemenitijo drobno, a po gradivu pomembno delo, ki ga bodo hvaljevali sprejeti v roke vsi tisti, ki jim je kaj do junaka in težke preteklosti naše slovenske zemlje.

T. P.

Svetozar Marković

MARIBORSKO KULTURNO PISMO

Aplavz za novo Partljičevo »Ščuko«

Drugi del komedije »Ščuke pa ni« z naslovom »O, ne, ščuke pa ne« še uspešnejši od prvega Prožen, dinamičen in uigran ansambel - Koroški zamejski likovniki »Mladjevci« v Rotovžu

Dobrih dramatikov je malo, komediofrov še manj. Zato je toliko bolj vredno pozdraviti najnovejšo komedijo Toneta Partljiča, O, ne, ščuke pa ne. Slovenska dramatika je z novo, na sobodno struno uglašeno komedijo, obogatila prav tisto polje gledališkega ustvarjanja, kjer naša dramatika najbolj boleha: v pomanjkanju boljše sodobne komedije. To vrzel zdaj uspešno odpravlja Tone Partljič.

Že v prvi njegovi komediji Ščukerke pa ni, smo slutili, da imamo Slovenci v svoji sredi duhovitega korožerja, ki »drži času zrcalo«. S sedanjo komedijo je samo potrdil, da naše slutnje niso bile za nič. Tudi našemu upanju se ni izneveril. Podaril nam je komedijo, ki jo v ponovno dokazal, da smo z njim pridobili dobrega komediofografa, ki zna razkriti našo vsakdanjost na odru z mnogo poguma. Brez licemerstva stopi pred gledalca in mu vrže v obraz: »Takšni smo! Kaj se bomo delali lepši!«

Bridka resnica, ki ne prizadeva ostro. Ovitja je v smeh, ki blaži. Pravo to je vrhline nove komedije: razkrilja slabosti človeka in njegovega občutja, na da bi žalila. Nasprotno! Celozavestni gledalci in ga prisili, da se smeje — lastnim slabostim.

Doseči to, v današnjem, čeprav še tako »mračnem« svetu, ni lahko. Potrebni so moštost, talent in bistro oko. In seve, znanje.

Znane so komedije, ki so svoji plehkosti in puhloglavi blebetavosti prej dolgočasijo kot kratkočasje. So celo komedije, s katerih zapušča gledališče bolj žalosten kot vesel. Zato je komedija, pri kateri se lahko od srca nasmejemo, toliko več vredna, kratka, je celo dragotina.

Takoj v začetku je treba pribiti, da sedanja »Ščuka«, tako po vsebini kot po svoji izgradnji, »plava« mnogo bolj sproščeno in veselo po kalnem od prejšnje; da je v komediji manj banalnosti, ki se sicer tako rade vrinejo v takšen komedijski žanr. Mogli bi celo trditi, da je v sedanjih »Ščukah« mnogo poglbojnosti in značilnosti v vedenju oseb, kolikor sploh ni absurdno govoriti kaj takega o komediji, ki naj s satirico ostro razkriva naše slabosti in pri tem sprošča smeh. Tega ni manjkalo: po avditoriju se je razlegal na pretek.

Tudi po uprizoritveni strani je delo zaživel s tisto prešernostjo, kot takšni komediji pritiče. Igralski ansambel, znan že iz prve »Ščuke«, je tokrat še bolj homogeno izpolnil svoje naloge. Po individualnih, karakternih začrtanih vlogah in po kolektivni uigranosti je presenečal z interpretacijsko sproščeno, ki je ves čas, kot penec, se vino prekipelo zdaj sladko, zdaj kislo, kakor je pač bila tempirana komedijska nit.

Med ženskimi vlogami so bili izredno plastični, iz življenja vzeti liki, ki so jih predstavljale: Milena Muhčičeva kot direktorjeva žena in tajnica, Angelca Jankova kot preprosta ženska radijskega komentatorja, alkoholičar, sicer čistika radijske podružnice, Breda Pugljeva kot odcvetela ljubimka iz koristoljstva, sicer napovedovalka in Minu Kjudrova kot vinarka, ki zbežano živi med mozem in kolegom ljubimcem.

Prav tako komične a življenjsko verne moške like so podali: stari direktorja podružnice Radia Center, Kremzarja, ki se po projekcijah povzpne na najvišje mesto direktorja Centra, Boris Brunčič; zapleteno, nato ozdravljeno novinarja Klandra, Roman Lavrač; vedno prilagodljivega novinarja Kevdica, Janez Klasič; pesnika in zunanega sodelavca Radia Sirkatko, ki s svojim spletkarskim prispevkom najprej vzburja javnost, Evgen Car, in seve, novega direktorja podružnice, mladega idealista Petra, ki s svojimi idejami radijskih oddaj, imenovanih »Telefon resnice«, naprti jezo, razburjenje in zdražbo

pri somišljenih in nasprotnih. Peter Ternoveš. V manjši vlogi telefonista Fozne, ki mu je malo mar za vse zdražbe, nastopa Inko Hanžič.

Režija Voje Soldatoviča je bila vseskozi dinamična in dotpna. Preprosto a iznajdljivo je pogajala tok komedije v prekipelavem najbolj ritmu, ki se je iskrl v Partljičevih komedijskih duhovitih besedah in situacijskih poantah. Režiserju v pomoč so bili tudi slikovni scenografiji Melite Vovk-Sitihove in kostumi Vlaste Hegečuševce.

Na mariborskem gledališkem odru je torej zabrela nova uspešnica, redka zvezda slovenske komediofografije.

V prejšnjem kulturnem pismu smo poročali o vseh mariborskih pisateljih s slovenskimi koroškimi književniki v Avstriji. Tokrat z veseljem poročamo o otvoritvi razstave slovenskih koroških likovnih umetnikov združenih v klubu Mladje.

V razstavnem salonu Rotovž je pod okolišne Slovence prosvetne zvezde odprta razstava devetih mladih zamejskih likovnih umetnikov.

Na vpogled je trideset slikarskih del. Mladjevci ne veže enotni likovni koncept, vsak stopa svoje umetniško pot. Povezuje jih nacionalna težnja, ki hkrati nudi večje možnosti nastopanja pred svetom. Kot takšni so se prvi predstavili lanko leto v Celovcu, nato v Trstu, in pred tem v Kranju. Seve so posamezniki mnogo razstavljali doma in v tujini. Njihovi nastopi, zabeleženi v razstavnem katalogu, dokazujejo, da v njih tli bogastvo likovnega izročila, ki ga vsak sam izpoveduje z njemu lastno umetniško izraznostjo.

O njihovem delu je bilo napisanih že več ocen, prav tako v Trstu. Zato bo dovolj, če v našem poročilu predstavimo le deveterico razstavljavcev profesionalnih umetnikov in amaterjev, ki so družno posredovali zanimivim likovnim dogledom tudi Mariboru.

Predstavili so se Celovčanka Zorka Weiss, ki ni neznana v Sloveniji. Samostojno je že razstavljala v ljubljanski galeriji Labirint in v umetnostnem paviljonu v Slovenj Gradcu. Mladi Jože Boschitz je študiral na dunajski akademiji za upodabljajočo umetnost in živi na Dunaju. Iška Rano iz Krive Vrbe ob Vrbskem jezevu, je večkrat razstavljala na Dunaju, znana je tudi na Poljskem in v Italiji, kjer je v Palermu prejela nagrado za portret. Učitelj Gustav Januš iz Podrožca se ukvarja bolj z ornamentalnostjo; razstavlja je v nekaj avstrijskih mestih in tudi pri nas. Valentin Oman, znan z večkratnih razstav

Emil Frelih

»SPOMINI OB JASNO ZAČRTANI POTI...«

Maove pesmi v slovenščini

38 pesmi je prevedel in oskrbel uvodno besedo pisatelj Vitomil Zupan

Dokaz živga zanimanja za dogajanja v svetu in spremljanja dogajanja na Kitajskem je tudi knjiga pesmi Mao Tse-tunga v slovenščini, ki jo je pravkar izdala založba Mladinska knjiga, kot prevajalec in urednik pa pripravil Vitomil Zupan. Knjiga osemindesetih pesmi kitajskega voditelja je sicer knjiga poezije. Toda ker nekateri razlagajo, da so Mao Tse-tungove pesmi samo pečati politične misli, imajo pa v vsakem primeru neposredno zvezo s sodobno kitajsko stvarnostjo, pomeni knjiga poezije ne samo približanje kitajske umetnosti slovenskemu bralcu, ne samo predstavitev voditelja današnje revolucije Kitajske, temveč tudi poskus približanja te daljne in neznane dežele našim ljudem.

Prevajalec Vitomil Zupan je knjigi napisal uvodno besedo v

M. Dogo: Svetozar Marković »Il socialismo nei Balcani«

Italijanski prevod pelih najznačilnejših Markovićevih spisov od 100-letnici smrti velikega srbskega politika in socialističnega teoretika

»Sto let po smrti Svetozarja Markovića v Trstu 26. februarja 1875, ko mu je bilo komaj 29 let, odkrivajo njegovi glavni spisi — tudi italijanskemu bralcu, ki bo iz te knjige prvič zvedel zanje — izredno aktualno vrednost. Kot ustanovitelj delavskega in socialističnega gibanja v Srbiji, je Marković v svojem kratkem in intenzivnem življenju združil z neposrednim političnim delom, ki ga je plačal z zapornim in izgnanstvom, nenehno in bistroumno razglabljanje o realnosti balkanskih dežel. Videl je njih zaostalost, toda tudi revolucionarno možnost, ki so jih ti pogoji vključevali... Branje teh spisov pa omogoča ugotovitve, da so bile v njih že pristone kategorije, ki lahko služijo za analizo zaostalosti družb (mednarodna delitev dela, ropanje surovin, odvsnost, funkcionalnost nerazvisti za razvisti drugih); v teh spisih so ugotovitve nekatere značilnosti tistih družbenih sredin, ki omogočajo stalno izkoriščanje (hipertrofija birokracije, trajnost rente, prisotnost neproduktivnih srednjih slojev); v njih so nakazane že pravilne oblike borbe in sredstva za graditev socialistične družbe izhajajo iz določenih zgodovinskih družbenih pogojev.

S temi stavki je — med drugim — mladi italijanski politični zgodovinar MARCO DOGO sežeto označil pomen in namen svoje knjige, ki je izšla ob Markovićevi stoletnici smrti pod naslovom SVETOZAR MARKOVIĆ: IL SOCIALISMO NEI BALCANI pri florentinski založbi Guarraldi (koniec lanskega februarja) in na katero hčemo opozoriti naše bralce pred predavanjem o Svetozarju Markoviću beograjskega kulturnega delavca dr. Miloreda Najdanovića, ki bo v prireditvi Narodne in študijske knjižnice pr/hodno sredi 21. t.m. v Trstu. Knjiga vsebuje poleg 36 strani dolgega temeljitvega uvodnega esaja o Markoviću in kratkega (najnujnejše podatke vsebuječega) »bibliografskega zapisa« italijanske prevode (izpod peresa istega M. Doga) petih najznačilnejših Markovićevih spisov:

1. Iz časopisa »Radenci«, ki je izhajal v Beogradu leta 1871, je preveden spis NASE UDRUŽENJE. Tudi pomniti je potrebno, da spada ta spis med tiste, ki jim danes Markovićevi biografji očitajo utopičnost, ki je prisotna tudi v njegovih koncepcijah o »operacijah za proizvodnjo in potrošnjo«.

2. Sledi prevod Markovićevega najbolj pomembnega in najbolj izvrniga dela »SRBLJA NA ISTOKU«, ki je hkrati najdaljši spis v tej knjigi in ki je izšel leta 1872 v Novem Sadu. V njem je Marković boj proti birokratizmu na notranjem planu razširil tudi na

mednarodni plan in izdelal svojo izredno originalno in za tiste čase drzno koncepcijo rešitve narodnega vprašanja jugoslovanskih narodov, kot označuje ta spis eden izmed Markovićevih življenjskepiscev (dr. Ilija Stanojević).

3. PROGRAM IZ LETA 1873 je naslov tretjega M. spisa v tej knjigi, za katerega je P. Stambolić v predgovoru za Markovićeva zbrana dela zapisal, da se je nanj naslonila v svojem programu »pravna srbska meščanska stranka (radikalna partija, ki se je v prvi povojni Jugoslaviji tako zelo izrodila) in ki se je takrat naslanjala na kmečke srbske množice in katere voditelji so bili pod vplivom idej Svetozara Markovića, ki je ostal v še večji meri »ideolog in praktični borec za socializem v Srbiji vse do nastopa objektivnih pogojev za nastanek modernega delavskega gibanja«.

4. Sledi krajši spis, ki ga je objavil leta 1873 v Kragujevcu časopis »Javnost« pod naslovom »OD KUDA DOLAZI NASH SIROMAŠTINA«, ki ga uvrščajo med tiste Markovićeve spise, ki obravnavajo vzroke kmečkih dolgov.

5. Zadnji Markovićev spis knjige je »SOCIALIZAM ILI DRUŠTVENO PITANJE«, ki je drugi najdaljši spis te poučne publikacije in v katerem je Marković dokazal izredno globoko poznavanje sodobnih vprašanj delavskega gibanja in zagovarjal v njem dialektični materializem. Spis je izšel komaj dva meseca pred Markovićovo smrtjo v decembru leta 1874 v beograjskem tedniku »Rad«.

Iz omenjenega bibliografskega zapisa sledi, da se je Marco Doga pri pisanju svojega zanimivega uvodnega esaja posluževal v glavnem naslednjih dveh temeljnih del, ki jih navajamo za tiste bralce, ki bi želeli boljše spoznanje slavnega S. Markovića:

1. Jovan Skerlić, SVETOZAR MARKOVIĆ. NJEGOV ŽIVOT, RAD I IDEJE (prva izdaja iz leta 1910, povojna iz leta 1966);

2. W. McClellan, SVETOZAR MARKOVIĆ AND THE ORIGINS OF BALKAN SOCIALISM. Princeton University Press, 1964.

Za Markovićevu stoletnico je izšla sedveda cela vrsta publikacij z rezultati najnovejših raziskav o njegovem življenju in delu. O tem bo v sredo kaj več povedal naš beograjski gost v svojem predavanju. Dogov uvod pa obravnava v šestih poglavjih: »srbsko inteligenco med nacionalno realnostjo in evropskim socializmom;« »kmetstvo in primitivno akumulacijo v Srbiji;« »burokracijo in odvsnost kapitalizma;« politični program še neobstoječe socialistične srbske stranke; »zahodne vzore in vzhodno tradicijo ter »realizem neke socialistične utopije.« S. R.

V ZALOŽBI MLADINSKA KNJIGA

Sedem knjig Josipa Ribičiča

Opus našega tržaškega rojaka je uredila mladinska pisateljica Branka Jurca

Tiskovna konferenca, ki jo je pred dnevi pridelala založba Mladinska knjiga v prostorih Pionirskega izdajstva v Ljubljani ob hkratnem izidu sedmih izbranih knjig mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča je bila to pot več kot počastitev pisatelja, ki si je s svojimi neustrahovanimi pisateljskimi, zlasti pa organizatorskimi in uredniškimi delovanjem pridobil med našimi najmlajšimi že zivajni veliki ugled in ljubezen. Bila je v bistvu novo odkritje pisatelja, ki je bil doslej in morda samo zato, ker je svoje delo posvetil izključno mladini, po krivici zapostavljen v smislu velike, resnične literature za odrasle, čeprav je na drugi strani spet res, da je »stremljenje po kvalitetno dobri mladinski knjigi pri nas na Slovenskem tako rekoč v krvi. Po izvirnih mladinskih spisih starejših pisateljev predvojnega generacije (Levstik, Sirtar, Zupančič, Kette), katerih dela dosega in nekatere celo prekašajo umetniško vrednost del velikih narodov (Martin Krpan, Ciciban), je povsem razumljivo stremenje nove literarne generacije, da skuša doseči te vzore« kot je zapisal Josip Ribičič že 1938. leta in te njegove da tako »čemo programsko besede o mladinski literaturi veljajo še danes. Se več. Svoji program je tudi sam v svojem doletnem delu in pisanju potrdil in ustvaril in tako nam sedem njegovih knjig o izboru iz njegovega obširnega in doslej še nepovezanega in tudi ne pravilno ovrednotenega opusa, nedvomno pričja, da je Ribičič zdaj dokončno vstopil v klasiko naše mladinske književnosti.

Branka Jurca, prav tako znana mladinska pisateljica, se je lotila urejanja izbora iz Ribičičevega opusa in nam tako v prvi knjigi pod naslovom Ptulčke noče v grad, zbrala kratke pravljice za najmlajše, njegove, danes že znamenite izpolnjevalke in igrice, ki kažejo tenak avtorjev posluš za najmlajše. V drugi knjigi izbora je objavljena danes zelo popularna in velikokrat ponavljana Ribičičeva povest Nabna mala opica, tretji zvezek izbora pa nosi naslov Mišev škrat. Četrta knjiga

naslov Trije na pohodu, peta knjiga prinaša morda najpomembnejšo Ribičičevo partizansko povest Rdeča pest, medtem ko sta zadnji dve knjigi avtorbiografskega značaja in presegata okvir in meje mladinske literature (ter sta po svoji vsebini, iskrenosti in tudi literarni vrednosti odlično branje za slehernega. Gre za šestko knjig pod naslovom Moja mlada leta in sedmo pod naslovom Za zaphi).

Če je urednica Branka Jurca v prvi knjigi napisala tudi jasen in pregleden Ribičičev življenjski namenjen in napisan za mlade bralce, potem ima sedmi, zadnji zvezek izbora ob koncu odlični in tehten esej pod naslovom Ob Ribičičevem delu izpod peresa pisatelja Ivana Potrča in priloženo Ribičičevo bibliografijo, ki je sestavila Tatjana Hojan. Oprema celotnega izbora je bila v kah Irene Tršar, medtem ko je ilustracije prispeval Milan Bizovičar.

Tako bi lahko poročilo o tiskovni konferenci ob izidu obširnega Ribičičevega izbora tukaj zaključili, vendar naj dodamo še nekaj, kar je še posebej zanimivo in pomembno, namreč pred prvo svetovno vojno, med njo in tudi po njej, dokler je bilo mogoče, deloval v Trstu ne samo kot slovenski učitelj, temveč tudi kot mladinski pisatelj in urednik. Ko je začel namreč 1922. leta urejati tržaški mladinski list Novi rod (drugi letnik in dalje), je iz tega lista, ki ga je začela izdajati v Trstu Zveza slovenskih učiteljskih društev kot svojo manifestacijo, ki naj ohranja slovensko besedo tudi pod fašizmom, ustvaril najboljše takratni slovenski mladinski list sploh, saj je uspešno povabil k sodelovanju celo plejado naših takratnih najboljših književnih tvorcev. Naj omenimo, in to je Ribičičeva nedvomna zasluga, da so takrat v tržaški mladinski list Novi rod pisali in sodelovali takšni naši umetniki kot Bevk, Finžgar, Gangel, Golar, T. Gaspari, Gradnik, Kmetov, Srečko in Stane Kosovel, V. Levstik, Lovrenčič, Matičič, Meško, Milčinski, Pregelj, Petruska, Roš, Albert in Karel Širok, Sarčenko, Zorac, Zgur, Pastuškin (Buda).

dal) in seveda je vanj pisal tudi sam. Če je napredna miselnost v tretnjem mladinski književnosti pri Ribičiču hkrati jemala tudi z nacionalno ogroženostjo primorskega človeka pod fašizmom, je v svojem eseju Ivan Potrč zelo dobro in pravilno poudaril, ko je zapisal:

»Na rešetju je bila takrat celo smiselnot pravilnega teksta za otroke, vendar je tod pri Ribičiču prevladala misel, da so druge pravilnice, ki vcepljajo usodnost, da pa so tudi pravilnice, ki ostrčijo otroka ali človeka in ga navdušujejo, da bi postal sam junak, da bi se spopadel s kvarnim in z neživljenjskim, s tistim, kar mlado in otroško bralčevu voljo ubija. Danes moremo bolj do kraja razumeti, kako da so napredni tržaški književniki in prosvetni delavci prvi tako zavzeto terjali, da se njihove zamisli uresničijo, saj je mladi Josip Ribičič celo v domači pravilnici videl predvsem »narodovo mišljenje, narodovo dušo« in da se v pravilnici »najlažje v plastičnih barvah oriše težja in stremeljne trpečega človeka, ki hrepeni po soncu in sreči«.

Otrok na Primorskem, ki je rastel pod obubožno Italijo in ki se prihajal pod peto fašističnega režima, ta otrok je najprej in najbolj neumljivo občutil na sebi socialno in narodnostno ogroženost — to pa je zahtevalo čisto in jasno misel tudi v mladinski književnosti, zahtevalo je aktivnejšega junaka; hkrati pa se je s takšnim pisanjem hotelo ali ne, že tudi spopadati z ostarelimi in doverljajšimi mlajšimi avtorji in z njimi s starimi slovenskimi pedagoškimi ali političnimi strukturami, z njihovimi zgodovinskoizražajočimi poboravno mladinsko literaturo«.

Torej tudi iz tržaškega okolja je rastla ideja in pobuda za Ribičičevu, tudi kasnejše literarno delo, ki je zorelo celo vrsto let in se zdaj, v sedmih izbranih knjigah, pridružilo izborom mladinskih del dveh naših klasikov mladinske literature, Bevka in Selškarja, ki ju je prav tako izdala založba Mladinska knjiga.

Dušan Jelenov

Prosvetno društvo Prosek - Kontovel, ki je v začetku tega leta imelo svoj redni občni zbor na katerem je obnovil odbor je postopoma začelo izvajati začrtani program.

Kot prvo je društvo povabilo na pristop vse kulturno - športne in gospodarske organizacije, ki delujejo na Proseku - Kontovelu in z njimi izdelalo okvirni program dela. Posamezne organizacije in skupnino so med tem časom imele že svoje nastope, proslave in dale tu di letne obračune. Društvo pa je do sedaj pridrilo uspešno Prešernovo proslavo, otroško pustno rajanje in prejšnji večer na spodbudo združenja staršev vrtca in šole, ki sta tudi pristopili v prosvetno društvo, predavanje dr. Sonje Mašere o vzgoji otrok. V sredo 14. tm. je društvo spet priredilo zanimiv večer in sicer okroglo mizo s temo Ustanovitve mladinske sekcije. Za ustanovitev mladinske sekcije, ki nam je v zvezi z okroglo mizo o problemu proseke - kontovel-

ške mladine napisala sledeči pripevek:

Mladina živi danes v burnem političnem in družbenem življenju. Mislim, da je splošna želja današnjih mladinec, da sodeluje, živi in dobi odgovore na vprašanja, ki se tičejo nje in celotne družbe. Naše družbe, tiste, v kateri živimo, v kateri se soočamo dan za danem s sto in sto problemi. Skupno iščemo odgovore na ta vprašanja, skupno iščemo izhodiščno točko in pot. Mladina čuti, da je tudi njen pristop potreben, želi si sodelovanja in angažiranosti. Potreba temelji predvsem na tem, da se mladi ne glede na družbeni stan, lahko udeležijo in politično angažirajo. Treba je gledati z očmi mladih, prisostevati njih življenju in skritim željam. Mladini moramo zagotoviti take pogoje za delo in sodelovanje, da bo lahko razvijala svoje delovne sposobnosti in tako potrdila svoje poslanstvo. Akcije, ki se razvijajo v taki mladinski skupini, naj bodo usmerjene v življenje mladih in njih interesom.

Mladinske organizacije bi morale sprejeti sklep in ugotovitev, da samo s skupnim delom in rezultati tega in takega dela, omogočajo boljši družbeni položaj. V delu in skupnem naporu lahko pride do ciljev, ki si jih zahtlja.

Čuti se potreba po debatah, o krogljih mizah, mladina si želi razgovora o aktualnih problemih in temah družbene problematike, želi si informacij in odgovorov na vsa ta vprašanja. Dajmo mladini vse to, da bo cenila in znala ceniti naše kulturne dobrine, da bo postala kritičen gledalec in poslušalec našega kulturno - političnega stanja. Potrebna je, da jo z nečim senzibiliziramo, da iščemo in najdemo ustrezne načine, s katerimi jo privabimo v svoj krog. Se ne bo občutila ta problem na vasi. Nekateri bi res radi sodelovali pri skupini, a problem je v zblizanju. Vsi niso imeli možnosti, ali zaradi finančnih ali zaradi osebnih razlogov (tega tu ne bom razglabljala), da bi lahko obiskovali šole. Ti se čutijo prikrajšani za tako delo,

mislijo, da se ne morejo vključiti v tako skupino, ki jo sami imenujejo »šolska elita« (takšnim in podobnim pogovorom sem večkrat sama prisostvovala). Radi bi pristopili, a iz same trme odbijajo misel, češ da nimajo enakega kvalitetenega znanja. To pomeni, da naši družbi obstajajo še vedno razlike, ki jih ne

Kakšno prosto cono bomo zasnovali

Velikanski projekt velikanskih razsežnosti

Prva tipanja v stvarnost in soočanje z mnogoterimi odprtimi vprašanji

O obsegu, lokaciji in nekaterih idejih urbanističnih zasnovah bodoče proste industrijske cone, ki sta se jo odločili Republika Italija in SFR Jugoslavija ustanoviti po posebnem sporazumu (Osim) o pospešenem gospodarskem sodelovanju med državama — natančneje na kraškem svetu blizu Sežane — je sedaj znanega že nekaj več. Nedavno je o tem stekla tudi prva javna razprava in zatorej tipanja niso več tako v prazno, pa čeprav se problemi, kot ob vsakem velikem projektu mednarodnih razsežnosti, vrstijo kar sami od sebe. Ko bo ustrezen sporazum in poseben protokol o prosti coni ratificiran v parlamentih obeh držav, bo Jugoslavija odstopila za potrebe proste industrijske cone nekaj več kot 10.000, Italija pa približno 5000 hektarov zemljišča. Prosta cona bi se torej raztezala na površini kakih 15.000 hektarov ali 15 kvadratnih kilometrov.

Seveda ta trenutek še ni čisto določeno, koliko površin bo cona dejansko zadela; o tem še razpravljajo, stališča pa so, vsaj kar zadeva površine na naši strani, kaj različna, vendar o tem pozneje. Skratka, eno so predpriprave, drugo dokončna odločitve, sicer pa bo o obsegu in natančnejšem poteku meje proste cone odločeno na skupnem sestanku mednarodnih teles, pristojnih za te zadeve, in to po opravljeni ratifikaciji osnovnih dokumentov. Kdaj bo to, je natančneje težko predvideti, najbrž pa ne v preveč odmaknjem času, saj sta za razvijanje pospešenega gospodarskega sodelovanja (torej za različne ravni sodelovanja, ne zgolj za obseg čiste blagovne meniaje) zainteresirani obe državi, tako Italija kot Jugoslavija. Prav gospodarska funkcija proste cone pa naj bi pomagala takšno sodelovanje valorizirati na kvalitetnejšo raven. Na ustanovitve cone, kot je znano, z veliko naklonenostjo gledajo tržaški gospodarski krogi. Tržaškemu gospodarstvu bi naj prav z ustanovitvijo cone bil omogočen nadaljnji razmah v prihodnjih dveh, treh desetletjih, saj čez mejo v bližini Trsta kakih bistvenih možnosti za razvoj nekaterih vrst industrijskih dejavnosti praktično ni.

Drugi pomembni vidik je, kajpada, izvoz. Tako za italijansko kot jugoslovansko gospodarstvo je izvozna ravnanost gospodarskih dejavnosti v coni med najboljše komponenti; za eno prago na vzhod, za nas nove možnosti za večjo in enakovredno meniajo z gospodarstvi držav Evropske gospodarske skupnosti. Tu je potem še most za tesnejše gospodarske odnose z državami v razvoju in vloga Jugoslavije v tem svetu. Če torej opazujemo svet skupnih interesov s takega vidika, potem najbrž ne gre odlagati nekaj, kar lahko so sedema prinaša samo korist, torej večjo blaginjo. Ob tem nikakor ne gre prezreti, da ustanovitve cone, skupnih organov vodenja samo po sebi še ne predstavlja tudi začetek učinka. Projekt tako obsežno zasnovane proste industrijske cone terja temeljne priprave in projektne študije, ki jih prosto ni mogoče opraviti v enem letu, kaj šele, da bi lahko začeli z deli. Za Slovenijo predstavlja predvidena cona velik poseg v prostor z mnogoterimi posledicami za široko zaledje, če ne v nekaterih primerih celo za vso republiko in državo.

Proizvodno-izvozna usmeritev

Za obseg cone in njeno mikrolokacijo, torej definitivno pozidavo z infrastrukturnimi objekti (industrijske ceste do avtoceste, železniki, tiri, kanalizacija, vodovod, plinovod, elektrika) in proizvodnimi ter drugimi objekti bi seveda natančneje želeli čim prej zvedeti kaj natančnejšega o tem, katere proizvodne dejavnosti naj bi v coni zlasti razvijali. Mi se zavzemamo za izrazito proizvodno-izvožno usmeritev dejavnosti v coni, kar ji bi dalo evropski in mednarodni pomen. Omenja se čista industrija, ki ne bo potrebovala veliko vode, saj je oskrba z njo zahtevna, v perspektivi pa bo terjala velike naložbe, z elektriko, železniško in s cestno povezavo ne bo problemov. Nekateri objekti v Sežani že obstajajo oz. jih gradijo. Dokončno bo treba narediti spisek dejavnosti oz. tistih stvari, s katerimi se v prosti

coni ne bo mogoče ukvarjati v roku dveh mesecev po ratifikaciji. Pri tem bo seveda treba uskladiti stališča obeh strani.

O ekonomskih aspektih in strukturi kaže razmišljanje in priprave pospešiti, zakaj prav na teh točkah se ponavadi ustavljajo programerji in načrtovalci iz najrazličnejših področij. Uskladitev dejavnosti že v grobem ne bo tako lahka, saj je prostor proste cone ne glede na teritorialno državno pripadnost (državna mejna črta znotraj cone ne bo imela nobene vloge) enoten in bodo italijanski industriji gradili objekte tako na »svoje kot na »naše zemlji, obratno pa velja za naše organizacije združenega dela. Nedavni posvet naših predstavnikov vladnih in upravnih organov ter strokovnjakov številnih ustanov pa tudi predstavnikov domicilne občine Sežana je pomagal k delnemu razčiščenju mnogoterih odprtih zadev, ki jih velja v prihodnjih mesecih urediti. Sicer pa lista dejavnosti sama po sebi še ne bo pomenila življenja, če za določene dejavnosti ne bo zainteresiranih investitorjev. Priprave torej kaže pravilno in časovno dozirati tudi po tej plati, še posebej, ker brez določenega sporazumevanja naših organizacij združenega dela najbrž tudi pri tem mednarodnem projektu ne bo šlo. S prevelikim kleščanjem seznama dejavnosti, s katerimi naj bi se ukvarjali obrati proste mednarodne cone pri Sežani, bi morda prišli do idealistične predstave o proizvodnji v coni, ki pa je življenje najbrž ne bi v celoti sprejelo. Prevelikim skrajnostim in zahtevam, se kaže oglašati, če na tej stopnji priprav, da ne bi pozneje pri konkretnizaciji in pogajanjih ostalo preveč odprtega in spornega.

Zakaj izvozna usmeritev cone in kaj naj bi podjetja privlačevalo?

V svetu je znanih približno 200 prostih carinskih con, od tega kar dve tretjini na ozemlju držav v razvoju. Ogromna večina teh con je v glavnem za tranzit blaga, manipulacije, preprajo, konfekcioniranje in podobno. Prostil con z industrijsko proizvodno usmeritvijo je v svetu malo, pojavljale pa so se šele nekoliko pred dvajsetimi leti. Najbolj znane so proste cone na Irskem, v Hongkongu in Južni Koreji. Manjši sta še na Filipinih in v Indiji, v pripravljalni fazi pa so proste industrijske cone še v Egiptu.

Analyze rezultatov posameznih prostih industrijskih con povedo, da so najbolj uspešne prve tri, in sicer zaradi svoje izrazite izvozne usmerjenosti proizvodnje. Prosta industrijska cona v Hongkongu (ima največji rezervat cenene delovne sile) je na primer v letu 1974 izvozila 65 odstotkov proizvodnje in s tem dosegla nekaj več kot 4 milijarde dolarjev prometa. Proizvodni obrati v podobni coni v Južni Koreji so istega leta dosegli izvoz v vrednosti 200 milijonov dolarjev, prosta industrijska cona v Shanonu na Irskem, ki je odprla vrata pred vsem tako imenovani umazani industriji, pa za več kot 150 milijonov dolarjev izvoza. V tej coni je zaposlenih 7.500 ljudi, strošek za eno delovno mesto pa je, čeprav leži ob morju in ni bilo potrebno velikih izdatkov za gradnjo prometne infrastrukture, znašal približno 20.000 dolarjev.

Temeljne postavke za izračun uspešnosti so torej proizvodna usmeritev za izvoz, kar naj bi do maksimuma upoštevali tudi v primeru proste mednarodne cone na meji Italije in Jugoslavije. S tako orientacijo pa se že konkretnije opredeljuje tip cone. Podatki mednarodnih institucij omenjajo tri bistvene elemente, zaradi katerih se podjetje odloči za gradnjo svojih novih obratov na območju proste cone, če je za to možnost; prvič pride za svoj obrat do lokacije, na kateri je vsa potrebna infrastruktura že zgrajena. Zaradi tega je potreben manjši začetni kapital, drugi odločilni faktor je delovna sila, za katero usposabljanje je poskrbela država na svoje stroške, in tretjič so pomembne za odločitev sistemske ugodnosti: davčne olajšave za samo investicijo, carinske olajšave in druge stimulacije. V primeru skupne jugoslovansko-italijanske proste cone bi bilo za podjetnike privlačno dvojje: kompletna urbaniziranost in izgrajena infrastruktura v coni in do cone (kar bo seveda veliko dražje kot v primeru prostih con z lokacijo ob morju), naslednja privlačnost pa so sistemske olajšave, ki jih običajno uveljavljajo za proste cone. Z delovno silo v našem primeru prav gotovo ne bo lahko, ker le-ta primanjkuje že za obstoječe dejavnosti.

Dosedanje ocene za cono pri Sežani napovedujejo možnost, da bi lahko tu zgradili kakih 250 proizvodnih obratov, v katerih bi bilo končno zaposlenih približno 15.000 ljudi s tostran in onstran meje. Ob taki zasnovi bi znašala vrednost proizvodnje za izvoz kakih 200 do 300 milijonov dolarjev. Objekte v coni naj bi gradili postopno, tako da bi bila v celoti zgrajena približno do leta 1985. To navsezadnje niti ni tako dolg rok, če naj upoštevamo, da bo potrebno za priprave in gradnjo infrastrukture precej časa. Na terenu — vsaj kar zadeva naš del — ni praktično ničesar in bo nujno zgraditi vse na novo, torej ustrezno dimenzionirano za dokončno zmogljivost. Načrtovanje — celoten urbanistični projekt — bo nujno napraviti in ga uskladiti z delom za italijanski del cone za končno zmogljivost cone.

Ceprav ta čas pri nas še ni ustanovljen ustrezen zavod za prosto cono pri Sežani (ustanovitelji tega bodo zvezni izvršni svet ter skupščini občine Sežana in Koper), številne predpriprave že izvajamo ter bomo očitno po prvem javnem posvetu o problematiki cone stekle v prihodnje bolj koordinirano in hitreje. Zlasti okrog prostorske ureditve mora sodelovati širok krog delavnikov in ni naključje, da odpade veliki del nalog okrog priprav in izvedbe projekta prav na Slovenijo. V proučevanju so med drugim tudi modalitete različnih davčnih, carinskih in finančnih olajšav za investitorje pa tudi možnosti financiranja nemanjnih stroškov za začetek del na prvih infrastrukturnih objektih na ozemlju proste cone in tistih zunaj cone, ki bodo neposredno za normalno funkcioniranje aktivnosti cone. Veliko denarja bo treba med drugim tudi za odkup zemljišč (pretežno so zasebna last) in za to bo pač potrebno seči v državno blaginjo, pa tudi za nekatere objekte, ki bi pomenili za sklade samoupravnih interesnih skupnosti preveliko breme. Zato naj bi pri drugi fazi sprejemanja srednjeročne ga družbenega načrta Jugoslavije vsekar upoštevali tudi zahtevni projekt proste mednarodne cone na meji Italije in Jugoslavije.

Ekonomski napredek zahteva tudi žrtve

Vsi posegi okrog načrtovanja in pripravljalni postopki zanje niso mogoče brez vsaj okvirno znane meje, znotraj katere bo cona. Zato je bilo prav o lokaciji cone, vključno z mikrolokacijo, ta teden na posvetu v Lipici prav veliko govora, končne odločitve o tem pa tudi ta posvet ni prinesel in tudi pristojni ni bil za to. Po prvih urbanističnih zasnovah o mejah cone na našem ozemlju (1210 hektarov) in osnutku za mikrolokacijo objektov vključno z infrastrukturo bi bil razpoložljiv prostor močno skračen: na voljo bi ostalo le kakih 720 hektarov ali, natančneje, 310 hektarov bruto zazidalne površine. Cona naj se, so poudarili predstavniki Sežane, čim bolj vključi v urbano rast Sežane (pri tem je zlasti mišljena pomembna funkcija suhozemnega terminala v Sežani, železniške zmogljivosti itd.), hkrati pa je bilo slišati močno težnjo, da bi med mejo cone in sedanjo urbanizirano Sežano ostalo še dovolj prostora za bodoči razvoj Sežane. Tu bi torej na škodo obsega cone šlo nekaj površin.

Naslednji poseg je varovanje kraškega krajinskega parka z Lipico. Po sporazumu določeno okvirno območje za cono meji neposredno do objektov kobilarne in turističnega kompleksa Lipica (cesta). Po enem predlogu naj bi park v celoti izvel, tako da bi meja proste cone tekla po obstoječi katastrski meji Lipice (vmes bi zasadili še dodatni varovalni zeleni pas). Kot tretja površinska omejitev cone bi bila vas Orlek, ki naj bi ostala kot enklava nekako sredi kompleksa proste cone in bi bila prometno povezana s posebnim koridorjem. Tako »klesčenje« bi seveda močno zožilo možnosti za ekspanzijo proste industrijske cone. Očitno se bo treba soočiti z večjo realnostjo in stvarnimi okoli-

ščinami, zaradi katerih je tudi med pogajanj z Italijani prišlo do odločitev o tolikšni prosti coni. Na treznejšo presojo je opozoril tudi drugi del posveta in zato ne kaže, da bi vas Orlek ostala tam, ampak bo treba naselje podreti in zgraditi novo zunaj cone. Za izločitev iz cone pride kvečjemu v poštev del kompleksa parka Lipica, ne pa v takem obsegu, kot predvidevajo načrtovalci prve zasnove.

Na tesno z delovno silo — razpršena poselitve

Nesporno je, da bo bodoča prosta industrijska cona pomenila s svojo gospodarsko aktivnostjo neslutne možnosti za družbeno ekonomski napredek obalno-kraške regije s širšim zaledjem, skratka pravcati preporod za ves zahodni del območja Slovenije. Take možnosti začrtujejo na tem območju tudi v svoje srednjeročne plane. Če naj bo upoštevano število 15.000 zaposlenih znotraj meja cone, velja k temu dodati še kakih 5000 delovnih mest, ki bodo nujna v dodatnih dejavnostih zunaj cone, ki pa bodo neposredno rabile aktivnostmi proste cone. Po minimalnih računih je treba to število pomnožiti z 2,5, da dobimo približno število novega prebivalstva. Lahko bi se dodajali; v primeru te cone računajo na hektar zazidane površine 60 zaposlenih, vtem ko zaposlujejo v koncentriranih industrijskih območjih po svetu na hektar tudi dva ali celo štirikrat več ljudi. Pa bodi dovolj računice in vizij.

Stvarnost je namreč v tem, da na obmejnem območju že sedaj ni dovolj delovne sile in da v prihodnji ni računati na delovno silo iz priprave. Večja prometna povezanost z zaledjem utegne nekaj dati, toda ob tako velikem gospodarskem projektu bi se prav gotovo s problemom delovne sile srečevali kjerkoli v Sloveniji. Delovne moči bo treba dobiti od drugod. Prav s tem v zvezi pa se že rojevata dve iniačiji za nastanitev. Ena omenja Sežano in najbližjo okolico kot center za poselitve, druga, najbrž bolj pravišnja, pa ponuja v razmislek, da bi nove naselitve prevzeli že obstoječi kraji, vključno s Postojno, ker ne bi v tem primeru prihajalo do prevelike koncentracije ne le ljudi, ampak tudi problemov, ki nastajajo v zvezi z zdravstvom, šolstvom, otroškim varstvom in podobnim. Ne gre namreč prezreti, da bo z aktiviranjem proste industrijske cone moralo sočasno priti tudi do gradnje avtoceste proti Sežani in do drugih sodobnejših prometnih povezav krajev na zahodnem delu Slovenije, kar pomeni bistveno približevanje delovnega mesta.

Načrtovalce čaka torej v zvezi z izvedbo veliko odprtih vprašanj, za katere niti ni tako veliko časa. Pri obravnavanju in odločitvah o strokovnih vprašanjih velja, po sodbi udeležencev posveta v Lipici, biti preudaren, saj bi poenostavljeni sklepi, pa naj gre za katerokoli območje, lahko škodovali. Veliko strokovnih raziskav bo treba še opraviti. Naj na primer omeni samo geološke in speleološke raziskave kraškega sveta med Sežano, Lipico, Orlekom in drugimi kraji našega ozemlja, kjer je več kot 1000 vrtač, številne kraške jame itd. Zaradi izravnavne terena, na primer, računajo, da bo treba razstreliti približno tri milijone kubnih metrov skal in da velja pri tem zaradi stroškov še kako paziti na izbor mehanizacije. Posebno vprašanje je oskrba vode, potrebne bodo temeljite študije o poseiitvi, tu so podlež še interesi obeh manjšin in seveda temeljita obdelava ekonomske plati zahtevnega projekta. Ker bo nastala prosta cona na izrazito kontinentalnem mejnem delu dveh držav — kakršne na svetu še ni — bo, samoumevno, splet problemov že pri samem projektiranju in usklajevanju kot pri samem izvajanju toliko bolj raznolik in zahteven. Urbanistično-prostorska problematika je le kamen nove zgradbe.

Franjo Krivec

BERITE

Primorski dnevnik

Novorojenčkov jok vselej le zaželen

Novi zakonski osnutek prinaša vrsto novosti na področje urejanja pogojev za rojstvo zaželenih otrok

LJUBLJANA, 13. aprila — »Odbor vzpodbuja družbene akcije in usklajuje različna stališča in predloge, ki zadevajo pogoje za rojstvo želenega otroka, za humanizacijo in racionalizacijo biološke reprodukcije ter za uveljavljanje socialistične morale tudi v spolnih in družinskih odnosih. V okviru te dolgoročne programske usmeritve aktivno sodeluje pri očni uresničevanju skupščinske resolucije o načrtovanju družine in 23. člena ustave SR Slovenije in vzpodbuja različne akcije, ki naj pospešijo razvoj v tej smeri.«

Tako je republikni odbor SZDL določil naloge koordinacijskega odbora za načrtovanje družine, ki je 2. marca letos postal samostojni organ SZDL. Danes se je koordinacijski odbor v novi sestavi, pod predsedstvom Zive Beltram, prikrat sestel. Mi-mo nalog odbora v letu 1976, imenovanju sekretariata in delegatov v Svet načrtovanja družine Jugoslavije ter poročila o pripravah na urvanje predzakonskega svetovanja, so se člani koordinacijskega odbora najdlje zadržali pri pretrusu osnutka zakona o zdravstvenih vidikih uresničevanja pravice do svobodnega odločanja o rojstvu otrok.

Ko bi na kratko opravili z vsebinsko zasnovo osnutka novega zakona, bi lahko rekli, da le-ta ureja oblike, ki jih mora zdravstvena služba zagotoviti človeku pri uravnavanju rodosti. Zakaj pri novem zakonu gre tudi za medicinsko zmanjševanje neplodnosti ter za vse medicinske znane načine, ki tu pomagajo. Prikrat bomo v naši ustavni praksi namreč le galizirali umetno oploditev.

Kar zadeva preprečevanje rojstev, upošteva zakon kot najprimernejše sredstvo preventivno (kontracepcijo). Novost v osnutku novega zakona pa je vsekakor sterilizacija. Moški ali ženska, ki sta razsodna in sta dopolnila petintrideset let, se lahko odloči za sterilizacijo. Sterilizacija odobri posebna komisija, vendar jo izvedejo šele šest mesecev po pravomočnosti odločitve komisije. Če ugotovi zdravnik pri mladoletni osebi, da je sterilizacija iz zdravstvenih razlogov potrebna, jo zdravnik na pristojni zdravstveni ustanovi izvede, vendar po privolenju staršev ali skrbnikov.

Kar zadeva splav, se lahko ženska po novem zakonu odloči zanj do desetege dneva nosečnosti le z obiskom socialnega delavca in s potrebnimi medicinskimi dokumentacijami, po preteku tega časovnega razdobja pa se mora napotiti na komisijo prve stopnje. Če ji omenjena komisija iz kakršnihkoli razlogov splava ne dopusti, velja njena naslednja pot h komisiji druge stopnje. Če ženski iz zdravstvenih razlogov splav odvzet, se še vedno lahko sama odloči zanj ali proti. Pri mladoletni nosečnici pa morajo socialni delavci zavoljo umetne prekinitve nosečnosti najprej zaslišati starše ali njene skrbnike.

Umetna prekinitev nosečnosti se lahko opravi le v pri-

stojni zdravstveni ustanovi. V poglavju o metodah za ugotavljanje in odpravljanje zmanjševanja neplodnosti, je na današnji seji veljala največja pozornost umetni oploditvi. Žensko lahko strokovnjak oplodi s semenom moškega ali s mešanim semenom. V vseh primerih pa je tajnost zaježena, tako darovalca semena kot ženske, ki jo oplodijo. Umetno oplodje na more biti le ženska, ki je razsodna, zdrava in v primerni starosti. Dajalec semena pa mora biti moški, ki ni niti telesno niti duševno pri-

zadet. V vseh slučajih umetne oploditve je polpna anonimnost zaježena.

Koordinacijski odbor za načrtovanje družine bo v svojem mandatsnem obdobju 1976—1980 izpolnjeval nekatere nove naloge tako, da jih bo vsebinsko in organizacijsko opredelil ter jih v skladu s poslovnikom RK SZDL uresničeval s povezovanjem in medsebojnim usklajevanjem dejavnosti organizacij, katerih delegati sestavljajo koordinacijski odbor za načrtovanje družine.

BARBARA GORICAR

Hitri železarji

Takoj ko so se v Železarni Jesenice začele kopiciti zaloge, so spregli vrsto ukrepov

JESENICE, 14. aprila — Železarna Jesenice je svojimi dobavitelji 14. decembra lani dolgovala 124,6 milijona dinarjev z zapadlostjo do 25. januarja letos in 9,6 milijona dinarjev z zapadlostjo po tem dnevu. Skupni dolg je torej znašal 134,2 milijona dinarjev in so ga v celoti poravnali do 31. marca.

Dolg, ki so ga kupci priznali jeseniški železarni ob koncu leta, pa je znašal 482,3 milijona dinarjev. Do 5. aprila (ne 31. marca, kot je zahteval zakon) so kupci poravnali dolg iz preteklega leta v višini 44,7 milijona dinarjev, od tega z menicami 165,8 milijona. Štirje veliki kupci, iz drugih republik jim dolgujejo 17,6 milijona.

Pri letošnjih terjatvah je položaj še precej kritičen. Skupaj kupci z letošnjimi dobavami dolgujejo 1,3 milijarde dinarjev, plačali pa so vsega 0,9 milijarde. Ob dejstvu, da so v prvih treh mesecih fakturirali 0,8 milijarde, je bilo le polovico tega plačnega, tako da je letošnja plačana realizacija le 0,4 milijarde dinarjev.

Prve dni aprila so se začeli v skladiščih kopiciti izdelki. Zato so v Železarni spregli nekaj nujnih ukrepov, ki naj bi pomagali k razrešitvi teh problemov. Kupcem bodo ponudili sprejemljivejše plačilne pogoje, da bi upoštevalje težave v prehodu na zaostreni plačilni sistem lažje prevzemali še naročeno blago v Železarni. Z dobavitelji se bodo sporazumeli o takem načinu plačevanja, ki ga bodo z ozirom na priliv sredstev tudi lahko uresničevali. Trenutno za tretje trimesečje letošnjega leta ne bodo zaključevali nobenega uvoza polfabrikatov. Železarna ne bo dajala soglasij za uvoz materialov, če ne bodo njene zmogljivosti polno zasedene. Po vpeljanih izvoznih poteh bodo povečali izvoz v drugem trimesečju. Nabavo rezervnih delov iz domačih podjetij bodo do nadaljnjega znižali na najnujnejše rezerve dele. Nezačete investicije in tiste, ki jih lahko odložijo brez večje škode, bodo postavili na pozneje. Zmanjšali bodo angažiranost drugih podjetij za redno delo v proizvodnji, s premeščanjem delavcev med obrati znotraj železarne pa nameravajo doseči tisto stopnjo gibčnosti, ki omogoča učinkovitejšo prilagajanje zahtevam kupecv.

O morebitnem premeščanju delavcev govori tudi zadnja okrožnica, s katero so bile seznanjene vse samoupravne delovne skupine Zaradi nastale resne situacije in predvidevanj, da bodo v drugem polletju nadoknadili planirane obveznosti, odreja jo okrožnica tudi, naj delavci v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih skupnih služb aprila, maja in junija izkoristijo najmanj 46 odstotkov skupnega dopusta, kot ga predvideva sprejeti plan za Železarno.

VLASTA FELC

,Poslovni napotki'

V ZDA priporočajo družbam, naj umaknejo kapital iz »nevarnih območij« afriškega Juga - Ržimi pred propadom

OD NASEGA NEWYORSKEGA DOPISNIKA

NEW YORK, 15. aprila — Uradni Washington, čeprav sicer z besedami ne podpira rasističnih režimov na afriškem Jugu, daje vedeti, da je proti nasilnim spremembam, Wall Street pa svetuje investitorjem, naj se počasi umaknejo iz firm, katerih položaj je odvisen od obstoja teh vlad.

Vrsta specializiranih firm ta čas ocenjuje, kako bo vplival nadaljnji razplet dogodkov na afriškem Jugu na delnice in položaj večnacionalnih družb, katerih dejavnost je povezana s temi najbolj bogatimi viri bakra, kroma, zlata, kobalta in drugih surovin na svetu.

Ena od takšnih firm Shields Model Roland — njena naloga je svetovati investitorjem, katere vrednostne papirje teh firm naj kupujejo in katere prodajo — nič ne prikriva, da ne kaže rožnate. Predstavniki firme pravijo, da ne priporočajo takojšnjih prodaj vrednostnih papirjev. Pristavljajo pa, da je kaj verjetno, da bo na afriškem Jugu prišlo do zloma in da bi managerji investicijskih podvigov prav ravnali, če bi se pripravili na tak razvoj dogodkov.

Rezultat teh analiz je, da bodo profitirale severnoameriške družbe, angažirane v proizvodnji zlata, ameriški in večnacionalni koncerni bakra, ameriški producenti urana, industrija orožja, industrija, ki predeluje diamante, trgovci surovin, izdelovalci nakita z velikimi zalogami itd.

Firma pravzaprav predlaga lastnikom kapitala, naj se usmerijo v te dejavnosti. Razvoj dogodkov, za katere firma, kot pravijo njeni pred-

stavniki, ne more ugotoviti, kako se bodo natanko razpletali, bo najbrž potekal takole: najprej bodo nasilno strmoglavili belo vladavino v Rodeziji (»kaj malo možnosti je za spremembo po mirni poti«), zatem bo sledila Namibija, »v poznejšem razdobju pa tudi sama Južna Afrika kljub močni vojski in možnostim za dobivanje zahodne pomoči«.

Analitiki na Wall Streetu pravijo, da bodo ob takšnem razpletu dogodkov najprej prizadete svetovne borze delnic v ZDA in Evropi. Glede investicij pa nadrobneje analiza razmer kaže, da bodo prvi udarec pretrgli južnoafriški vrednostni papirji, pa tisti, s katerimi v ZDA trgujejo kot s »pobotnicami za ameriške depozite«. Naslednje so pri izgubah na vrsti britanske in evropske rudniške družbe. Tretja skupina družb, ki jim slabo kaže, so britanski in evropski trusti z velikimi investicijami v južni polovici Afrike.

Študija navaja za 90 velikih družb naslednje napovedi: Amax, Newmont Mining, Phelps Dodge, Kennecott in Asarco — ameriške rudniške družbe na afriškem Jugu, se bodo soočile z velikimi odpisi investicij, kar bodo deloma omilili z dobičkom zaradi bližnje podražitve bakra in večjih dohodkov od

drugih dejavnosti. Firma Shields Model Roland opozarja investitorje, naj računajo na to, da bo precej prizadetih več deset ameriških večnacionalnih družb, zlasti tistih, ki so angažirane pri raznih gradbenih načrtih.

Zanimivo je, da taista firma polemizira o tem, da bi prek precej večjega vojaškega proračuna dali novo spodbudo ameriški industriji. Njena študija namreč kaže, da bo razvoj dogodkov na afriškem Jugu, kot ga je mogoče predvideti, povezan z večjimi ameriški izdatki za orožje, povzročil prvo hudo pomanjkanje nekaterih strateških materialov, zatem pa tudi močan pritisk inflacije. Afriki namreč daje petino svetovne proizvodnje bakra, Rodezija in Južnoafriška republika pa sta poleg ZSSR glavna svetovna proizvajalca kroma; veliko dajeta na tržišče tudi tako pomembnih kovin, kot so: kobalt, antimon, platina, nadij, pa tudi diamantov. Javno seveda o takih firmi ni mogoče zvedeti za važnejše nadrobnotosti iz takih analiz, značilno pa je, da vse računajo na nageljši ali počasnejši padec rasističnih režimov v Afriki ter svoji klientski dajejo podrobno sliko o tem, kje lahko podvoje svoj denar, kje pa ga bodo izgubili.

DRAGISA BOSKOVIĆ

NOGOMET

V prijateljskem srečanju

Jugoslavija danes proti Madžarski

Milčanić je imel s sestavo svoje ekipe precej težav

BANJALUKA, 16. — Selektor jugoslovanske državne nogometne reprezentance Mladinić je danes končno objavil postavbo svoje ekipe, ki se bo jutri v Banjaluki pomerila v prijateljskem srečanju z Madžarsko. Mladinić je imel s sestavo svoje ekipe moštvo precej težav. Nekaj igralcev je trenutno namreč poškodovanih, težave je zato imel z Buljanom in Mužiničem, prav tako je na skup-

Postava jugoslovanske reprezentance: O. Petrović, Peruzović, Hadžiabdić, Jerković, Primorac, Mužinić, Vabec, Aćimović, Vukotić, Vlačić, Šurjak.

ne priprave prispel poškodovan tudi Vlačić. Džajić sploh ni dopotaval v Banjaluko. Oblik bo prispel šele v soboto opoldne (kajpak, utrujen) in po Katalinskega bodo morali na zagrebško letališče (kamor bo prispel iz Nice) kar s helikopterjem, da bi bil lahko pravočasno v Banjaluki. (Oblik in Katalinski bosta za to verjetno igrala le v 2. polčasu).

Čeprav se Jugoslovani torej ne bodo predstavili s svojo najboljšo ekipo, pa vendarle lahko pričakujemo, da bodo pokazali dober nogomet, saj bo ta takma zanje predvsem preskus moči pred odločilnim srečanjem z Walesom, v četrtfinalu tekmovanja za evropski pokal narodov. Doseženi obratni medsebojni tekem med Jugoslovani in Madžari je za »play« negativni. Madžari so namreč zmagali doslej kar štirinajstkrat, osem je bilo remijev, štiri zmagice pa so pripadle Jugoslovani.

Tekmo Jugoslavija — Madžarska bosta neposredno prenašali tudi ljubljanska in koprska televizija, in sicer z začetkom ob 17.25.

V PRVENSTVU NARAJAJNIKOV

Mladost popustila v drugem polčasu

Romana — Mladost 4:1 (1:1)

ROMANA: Sambo, Ferroglija, Tosi, Cacciatto, Minossi, Furlan, Sergio, Camuffo, Caualera, Presello in Basso.

MLADOST: Peric, Boneta, F. Geroglet, Frandolić, Devetta, Oretti, Lavrenčič, E. Geroglet, Bagon, Kobil, D. Geroglet (v 6. min. d.p. Černić).

Narajajniki iz Dobrodože so izgubili celoten izkupicek proti tržaški ekipi Romana. Bili so enakovredni nasprotnik le v prvem polčasu, v drugem delu srečanja so se domačini razgledali in so brez težav premagali siko obrambo Krascevec.

F. G.

San Marco — Kras 6:1

KRAS: Skupek, Trampuš, Pobež, Darko Škabar, Bertolino, Kocijančič, Purić, Vitez, Stule, Okretić, Lauzana.

SAN MARCO: Marchesan, Padovan, Soldatic, Leban, Spech, Lanza, Scubini, Morato, Cortese, Filipat, Stradi (Rosini).

V četrti popoldne so narajajniki Krasa podlegli močni ekipi San Marco. V zaostali tekmi drugega kola. Naši fantje so začeli tekmo zelo dobro in so že v prvi minuti povedli po začetniški napaki nasprotnikove obrambe. Napako je spretno izkoristil Lauzana in brez težav premagal

TIP

1. — prvi	X 2
2. — prvi	2 X
3. — prvi	1 2
4. — prvi	2 1
5. — prvi	1 1
6. — prvi	X 2
7. — prvi	2 2
8. — prvi	2 2
9. — prvi	2 1
10. — prvi	X X
11. — prvi	X 1
12. — prvi	1 1 2
13. — prvi	2 X 1

ISTRSKI ODRED

24.

(ODLOMKI IZ KNJIGE V AVTORJEVEM IZBORU)

Te so redno delovale do nemškega vdora na Mašun in Notranjsko, 25. oktobra, medtem ko so bile od tedaj do prihoda štaba 14. divizije v Brkine, 12. novembra 1943, in tudi pozneje dokaj otežkočene in neradne. Tako zvezo že iz omenjenega dopisa z dne 21. oktobra 1943, da je odredni kurir odnesel 18. oktobra na štab divizije 2 zavoja zemljevidov in spremljal na Mašun 5 tovarišev, ki so prispeli z Mun. 20. oktobra so mobilizirali na Barki 6 vojaških obravnikov, istega dne pa so prejeli iz štaba divizije 5000 lir za nabavo potrebnih stvari v Trstu. Naslednji dan so poslali v štab divizije 13 mobilizirancev. Glede bojne morale prebivalstva pa so menili, da je »šibka«, hkrati pa poudarili na sprtno, da ljudje po tistih vaseh, ki so jih Nemci požgali, težko čakajo, da jih obiščejo partizani. Prav ta trditve dokazuje, da je ostalo brkinsko ljudstvo v najbolj prizadetih krajih tudi v kritičnih dneh vendarle zvesto narodnoosvobodilnemu boju. Tedaj pa so bile že tudi vzpostavljene zveze z operativnim štabom za zapadno Slovenijo, od koder je dopotoval radiotelegrafist Marjan Horn po radijski material in da bi vzpostavil zvezo z Istrskim odredom.

NAMIZNI TENIS

DANES NA DP V RIMINIJU

S. Vesnaver in A. Žigon branita naslov državnih mladinskih prvakinj (dvojice)

Tudi v ostalih kategorijah imajo članice Krasa možnost priti do visoke uvrstitve

V današnjem drugem dnevu državnega mladinskega in naračajniškega namiznotenškega prvenstva v Riminiju je na sporedu tekmovalna dvojica S. Vesnaver in A. Žigon. Kraski igralci bosta v kvalifikacijskem delu tekmovali kot prvi stopili za zeleno mizo Anica Rebula in Vesna Doljak, ki bosta v igri naračajniških dvojic poskusili srečo z upanjem na solidno uvrstitev. Med posameznicami bo Krasove barve branila naračajnica Darma Purić, ki je tehnično dobro pripravljena, vendar bo težko pridrla ob tako hudi konkurenci. Najboljše možnosti za osvojitve državnega naslova ima odlična mlada igralca Bacigalupa iz Ternija Manicci, ki je že lani prepričljivo zmagala.

Krasova mladinska dvojica Silvana Vesnaver in Anica Žigon brani naslov državnih prvakinj in ima vsaj na papirju najboljše možnosti, da tudi letos ponovi ta prestižni dosežek. V igri posameznice bodo nastopile vse tri Krasove mladinke, in sicer Vesnaverjeva, Žigonova in Neva Rebulova. Največje možnosti za visoko uvrstitev ima gotovo Ves-

naverjeva, ki je lani dosegla tretje mesto, vendar če ji bo uspelo prebiti se do polfinala, bo tam natekla na številko ena Cardinaljevo, katero bo težko premagala. Če bi krasovki uspelo ta veliki podvig bi se ji poleg visoke uvrstitve odprla na stezaj tudi vrata državne reprezentance.

Vse krasovke so bile ob odhodu dobro pripravljene in optimistično razpoložene, zato lahko upravičeno pričakujemo marsikatero športno zadostenje. Kolikor pa bi doživele kak spodrsjaj, ga moramo že vnaprej sprejeti z razumevanjem, saj je tudi pri pingpongu žogica okrogla...

Današnji spored:
11.20 naračajniške dvojice
12.00 naračajniške posameznice
17.00 finale mladinske ekipe
21.00 mladinske dvojice in mladinske posameznice

Tik pred zaključkom naše redak-

cije smo prejeli prve rezultate iz Riminija. Krasve mladinke so po dobri igri s čistim 5:0 premagale CSI Bedonija in se tako uvrstile v polfinale, ki bo na sporedu danes zjutraj. Po prvih nastopih sodi ekipa iz Cagliarija med najnevarnejše konkurente.

Naračajnice Krasa pa so izgubile z ekipo San Marco iz Verone s 3:0 in so tako plačale davek svoji neizkušenosti, vendar pa so se vseeno uvrstile med prvih osem ekip v državi.

b. s.

AVTOMOBILIZEM

NAIROBI, 16. — Japonski avtomobil so zabeležili v prvi etapi safari rallyja izreden uspeh: med prvimi dvanajstimi vozili so sami japonski avti, le na 5. in 10. mestu sta dva peugeot.

Na vrhu lestvice vodi trenutno Datsun (mehta-doughty).

Italijan Munari je zaradi okvare na svojem stratosu dejansko že izločen.

DOMAČI ŠPORT

DANES

SOBOTA, 17. aprila 1976

KOŠARKA

MINIBASKET

17.30 v Trstu, športna palača Visentini — Breg

NOGOMET

16.45 na Padričah Gaja — Rosandra

ATLETIKA

DEŽELNO TEKMOVANJE

14.30 v Trstu, stadion Grezar Nastopa tudi Bor

NAMIZNI TENIS

DRŽAVNO PRVENSTVO

11.20 v Riminiju Nastopa tudi Kras

JUTRI

NEDELJA, 18. aprila 1976

NAMIZNI TENIS

DRŽAVNO PRVENSTVO

11.00 v Riminiju Nastopa tudi Kras

POJUTRIŠNJEM

PONEDELJEK, 19. aprila 1976

NAMIZNI TENIS

DRŽAVNO PRVENSTVO

11.00 v Riminiju Nastopa tudi Kras

SMUČANJE

NA ETNI

M. ZECHMEISTER PRVA V SLALOMU

Vse Italijanke, razen Gamperjeve, so izpadle Urhova (Jug.) na odličnem desetem mestu

KOŠARKA

V PRVENSTVU MINIBASKETA

Kljub porazu Polet zadovoljil

MINIBASKET

SGT — Polet 64:44 (27:25)

POLET: Hrovatin 16, Kalci 16, D. Vidali 4, Taučer 2, Vremec 6, Sosić, R. Vidali, Košuta, Furlan, Feri.

Poletovci so pričeli s prvenstvom dokaj pozitivno. Prvi nasprotnik je bil namreč ena najmočnejših ekip v našem mestu, ki lahko razpolaga z velikim številom mladih košarkarjev.

Dobra volja in poštvovalnost v obrambi pa veliko pomagata. Poletovo moštvo ima med svojimi vrstniki tudi zelo mlade košarkarje, ki trenirajo le kratek čas.

Openski fantje so bili do dveh četrtin enakovredni nasprotniku. Če so se borili pod obema košem in dosegali točke zlasti s protinapadi. Tudi z individualno tehniko so se dobro izkazali.

V ostalih četrtinah so nekoliko pustili in tako se je nasprotnik lahko oddaljil. Odgovarala je obramba in zato tudi napadi niso bili več točni. Poleg tega pa je nastopila še živčnost.

Na splošno smo s tekmo torej zadovoljni, da igrajo poletovci preveč individualno. Starejše fante lahko pohvalimo, ker so poskrbeli za točko, z mlajšimi pa smo zadovoljni ker so se v obrambi borili agresivno in uspešno.

Adrijan Sosić

Kontovel — Sokol 59:41

(26:12)

KONTovel: Emili 10, Gulić 12, Daneu 11, Starec P. 4, Čuk 8, Košuta 2, Štoka 4, Pertot 2, Grillanc, Starec M. 2.

SOKOL: Terčon 14, Papis 14, Zidarić 5, Čaharija 2, Gruđen 2, Pertot, Kojanec, Ušaj 2, Devetak 2, Grillanc.

SODNIK: A. Pahor.

PM: Kontovel 5:8, Sokol 1:4.

Kontovel je po pričakovanju premagal nabrežinski Sokol, vendar ne s tolikšno lahkoto, kot je bilo predvidevati. Nabrežinci so se namreč poštvovalno upirali boljšim nasprotnikom, čeprav ne razpolagajo z enakovrednimi menjavami kot Kontovelci.

Domačini so si priborili največ prednosti v prvih dveh četrtinah, ko so nasprotniki imeli na igrišču šibkejši postavi. V zadnjih dveh četrtinah pa smo bili priča lepi in bolj izenačeni igri in nekaterim dobrim akcijam. Pohvalo tokrat zaslužijo Emili, Gulić in Daneu pri Kontovelu ter Papis in Terčon pri Sokolu.

Marko

DANES V TRSTU

Priložnost za Loredano Kralj da se izkaže v metu diska

Pred nedavnim je v Bologni dosegla svoj osebni rekord 32,88 m

Danes popoldne bo na občinskem stadionu v Trstu žensko atletsko tekmovanje deželne značaja. Tekmovanje za starejšo kategorijo je bil prvi Igor Bigaton, z res odličnim rezultatom 12,43 m. Rezultat predstavlja velik osebni napredek. David Blažina je bil v isti panogi peti za zadovoljivim metom 9,23 m. Tudi on je občutno napredoval v primerjavi z lanskimi rezultati. Na progi 80 m čez ovire je zmagala Sandra Montanari z dobrim časom 17,60 sekund. Tretja zmagala za Bor se ni povsem gotova. Sara Košuta je zmagala v svoji skupini teka na 80 m z odličnim časom 11 sekund, kar je za 4 desetinke boljše od njene lanskega osebnega rekorda. V drugi seriji sta sicer dve atletinji dosegli čas 10"7 in 10"8, tek pa bodo verjetno razveljavili zaradi nepravilnega starta. Serijo so skušali ponoviti, na startu pa se je predstavila le ena atletinja. Odločitev sodnikov še ni znana. Tudi če ne bo šlo za prvo mesto, ostaja zadostenje za velik tehnični napredek. Na koncu je Adrijana Dovgan nastopila v teku na 1000 m in dosegla čas 4'24", ki je prinesel 14. mesto. Tek je začela zelo hitro in to jo je na koncu drago stalo.

Četrtkovega pokrajinskega tekmovanja, ki je bilo prvo izmed desetih nastopov za »Trofeje Primavera«, ki jo prireja pokrajinska atletska zveza v Trstu, so se udeležili tudi najmlajši tekmovalci lonjskega SD Adria. Nastopili so v dveh kategorijah (mlajši ter starejši dečki) in so glede na to, da so komaj začeli nastopati, dosegli tudi nekaj zadovoljivih rezultatov.

KATEGORIJA A

met diska: 3. Renato Gombač 22,64 metra

met kroglice: 4. Pavel Blokar 9,45 m 2000 m: 8. Darj Drušković 8'10"

KATEGORIJA B

80 m (skupine): 5. Diego Batić 13"1

met kroglice: 4. Ljilj Maver 5,07 m.

(Omeniti je treba, da je prvič metal kroglo.)

Na 2000 metrov je nastopil Zudek, ki pa zaradi krčev ni dokončal teka.

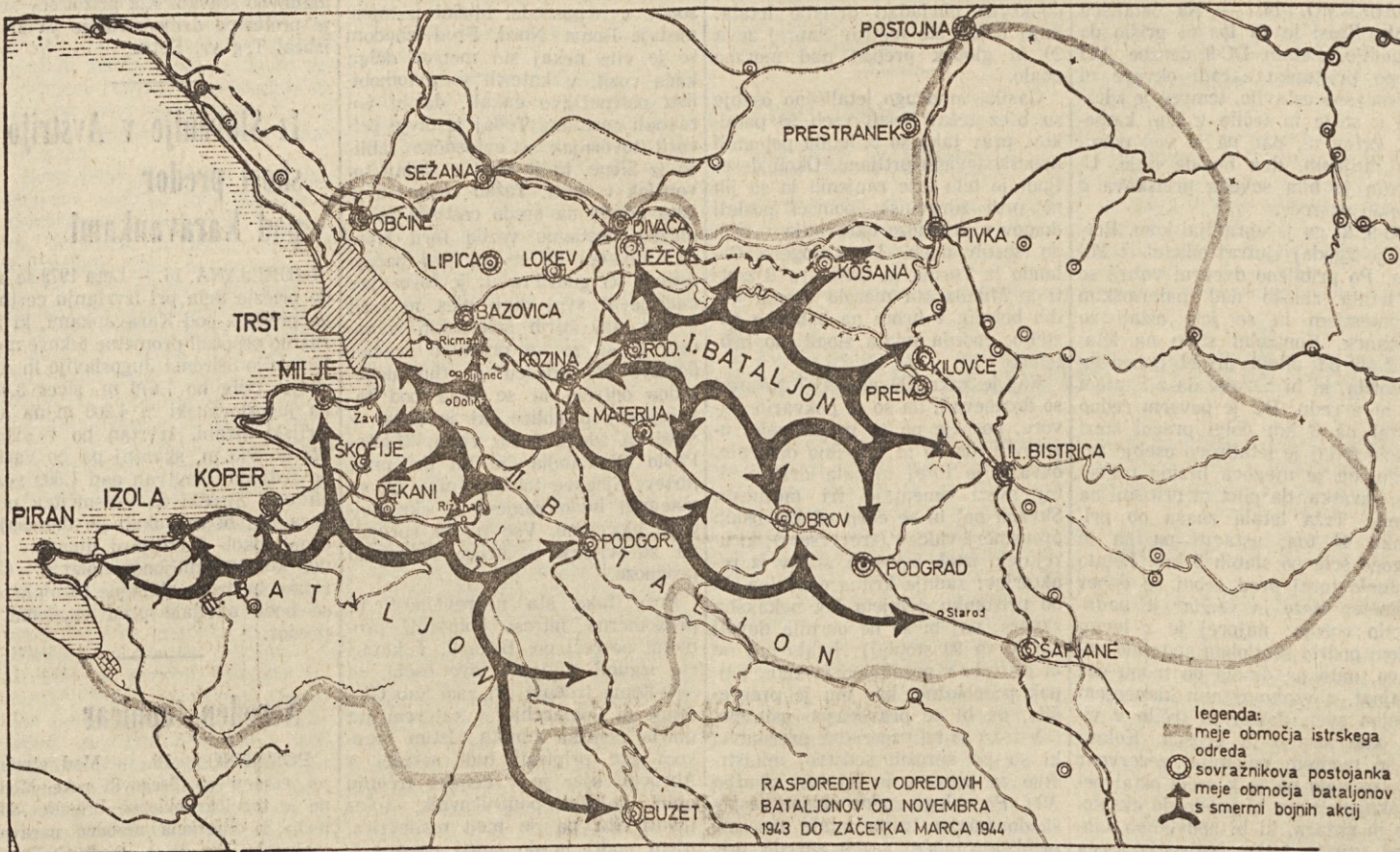
NOGOMET

Mariborski Branki je v prijateljskem nogometnem srečanju premagal ljubljansko Olimpijo s 3:1.

K. B.

Tako je Plesničar, vratar ekipe ZSSDI, med tekmo z Rijeko prejel prvega izmed petih golov

Razporeditev odredov bataljonov od novembra 1943 do začetka marca 1944

Okoli 20. oktobra se je vrnil iz 13. Loške brigade v Brkine k Istrskemu odredu Jože Markučić in prevzel dolžnost odredovega obveščevalca. Kmalu potem je poslal štab VII. korpusa v odred za šefa obveščevalnega Maksa Tomaziča. Oba sta bila že dokaj izkušena v delu na obveščevalnem področju. Markučić pa je dobro poznal tudi kraje in ljudi ter obvladal italijansko, zato je njuno delo uspešno steklo.

Po vrnitvi iz Skadanščine v Brkine je moral štab odreda nemudoma energično nadaljevati začeto delo, da bi z zbiranjem nepovezanih partizanskih skupin in množično mobilizacijo čimprej ustanovil bataljona s po 150 borci, kot je določala ustanovna odredba. V začetku novembra je bil sklican skupen sestanek odredovega štaba in okroglega komiteja za Brkine. Na njem so razpravljali o vseh najpomembnejših organizacijskih vprašanjih, ki jih je bilo treba za razvoj odreda rešiti. Zlasti pa je bilo zahtevno vprašanje, kako poiskati primerne kadre za bataljonske štabe, ki jih je takrat tako primanjkovalo, kako organizirati čete, vode in desetine ter jim postaviti na čelo komandirje in politične funkcionarje.

Organizirati je bilo treba partijske organizacije v enotah, borce oborožiti in opremiti, nato pa se lotiti vojaškega urjenja, političnega in kulturno-prosvetnega dela, da bi enote in borce čimprej usposobili za izvrševanje vseh nalog revolucionarnega narodnoosvobodilnega boja.

* Po izjavi Agostinija in ostalih ugotovitvah pisca, ki je kot kurir odrednega štaba spremljal iz Brkinov na Mašun z Mun prispelo tovariš, so bili: Giovanni Zol komandant Tržaške brigade, ter njegova spremljevalca Bruno Bizjak in Umberto Dorini, imenovani El Raro. Kdo sta bila 4. in 5. tovariš, ni znano ker tudi nista potovala s kurirjem iz Brkinov na Mašun, čeprav je to v dopisu omenjeno. Vsi trije so med vojno padli (Pis. izjava E. Agostinija v AO IO v Kopru).

(Nadaljevanje sledi)

Uredništvo, uprava, oglašni oddelki,
TRST, Ul. Montecchi 6 PP 559 — Tel. 79 38 08 79 46 38 79 58 23 76 14 70
Podružnica Gorica, Ul. 24 Maggio 1 — Tel. 83 3 82 — 57 23
Naročnina
Mesečno 2.100 lir — vnaprej plačano celoletna 20.500 lir. Letna naročnina
za izvenotno 31.000 lir, za naročnike brezplačno revija «DAN».
V SFRJ številka 2,50 din, ob nedeljah 3.— din, za zasebnike mesečno 30.—
letno 300.— din, za organizacije in podjetja mesečno 40.—, letno 400.— din
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 8

17. aprila 1976

Za SFRJ Ziro račun 50101-603-45361 «ADIT» - DZS - 61000 Ljubljana,
Gradišče 10/II nad. telefon 22207
Oglaš Trgovski 1 modul (širina 1 stolpec, višina 43 mm) ob de-
lavniku 13.000, ob praznikih 15.000.
Finančno-upravni 500, legalni 500, osmrtnice in sozolja 250 lir za mm višine
v širini 1 stolpca. Mali oglaš 100 lir beseda. IVA 12%. Oglaš za tržaško in
goriško pokrajino se naročajo pri oglašnem oddelku ali upravi. Iz vseh drugih
pokrajin Italije pri SPL
Odgovorni urednik Gorazd Vesel Izdaja in tiska ZTT - Trst

TERORISTIČNA ATENTATA V TURINU IN V RIMU

Požigalci znova na delu: opustošeni Fiatova tovarna in skladišče Standa

Medtem ko si odgovornosti za turinski atentat ni prevzel še nihče, si očetovstvo požiga v Rimu lasti neka doslej še neznana «proletarska akcijska grupa Mara Cagol»

RIM, TURIN, 16. — Z razliko od prejšnjih let, v katerih so se krize sponjevale ob eksplozijah peklen-
stih strojev, kaže, da bo letos vo-
luna kampanja, pa naj bo kampanja
za referendum ali za predčasne
volitve, potekala v znamenju požig-
gov. Ni se še podelilo odgovornosti za
požig, ki je bil posledica gorilniš-
tva, ki so ogrenili zublji «pogot-
nili» za dve milijardi pnevmatik, in
že sta v Turinu in v Rimu izbruh-
nila nova požara, ki pa sta na sre-
čo povzročila občutno manjšo škodo.
V Turinu je bil podjetje Fiat že
spet tarča podlih teroristov. Požar
je tokrat izbruhnil v tovarni Mira-
flori in sicer v odseku, kjer že po-
končane avtomobile preljuje s po-
sebnim oljem, ki jih ščiti pred rjo.
Ogenj je popolnoma uničil pet av-
tomobilov in del avtomatskih na-
prav, drugih deset avtomobilov je
bilo lažje poškodovanih. Gmotno škodo
cenijo okrog sto milijonov lir.

Prizorišče atentata je bil oddelek,
kamor se stekajo vsi avtomobili, ki
jih proizvajajo v tovarni Mirafiori
in sicer 127, 131 in 132. Gre za ne-
ke vrste tunel, dolg 800 metrov, v
katerem posebna naprava polje av-
tomobile z oljem, ki ščiti pločevino

pred rjo. Ker je naprava povsem
avtomatizirana, je ob nji zaposlenih
le nekaj delavcev, katerih naloga
je nadzorovati pravilno delovanje
strojev. Po pričevanju očitovcev je
pred izbruhom požara prišlo do ek-
splozije v avtu 127 rdeče barve. Na
srečo se je takrat avtomatiko usta-
vil, tako da so protipožarne skupine
v tovarni in nato gasilci v kratkem
ukrotili ognjene zublje.

Kot v sredo si tudi danes ni še
doslej nihče prevzel odgovornosti za
atentat, čeprav ni nobenega dvoma,
da je bil požar namerno povzročen.
Podli izstopa brezopojnega obsodile
vse politične in sindikalne organi-
zacije, predvsem pa delavci Fiata,
ki so neposredno prizadeti. Nekaj
ur pred izbruhom novega požara,
se je delegacija odbora piemontske
deleže sestala s predstavniki turin-
skega sodišča, s kvestorjem in s
prefektom. Kot že med večerajšnji-
mi srečanji s sindikati in z zvezo
tovarnarjev so tudi danes poudarili
nujnost odločnega posega proti po-
žigalcem. Organi javne varnosti pa
bi bili v tem boju brez moči, če ne
bi tudi vse družbene sile aktivno
sodelovale pri osamitvi mračnih sil,
ki skušajo oživljati strategijo nape-

tosti in terorja. O rezultatih teh sre-
čanj in o pobudah za boj proti pre-
vratnikom bo deželni svet razprav-
ljal v sredo po novemnem srečanju
s sindikati in s političnimi silami.
Če so teroristi iz Turina še ne-
znani, pa se je na rimskem prizori-
šču pojavila nova provokatorska
skupina samozvana proletarska ak-
cijska grupa Mara Cagol (ime si je
nadelo po Curciovi ženi, ki je bila
ubita lani v spopadu s karabinjerji),
ki si je prevzela odgovornost
za požig skladišča družbe Standa v
četrti Montesacro ter za vrsto ro-
parskih napadov na rimske veleba-
govnice. Požar v skladišču Standa
je izbruhnil okrog 3. ure, vendar
pa ni povzročil velike škode, ker je
toplota, ki jo je razvil požar, spro-
žila avtomatsko protipožarno napra-
vo. Na ognjene zublje se je ilalo
na hektolitri vode in požar je bil
udusen še pred prihodom gasilcev.

Očitvidi trdijo, da je bila vzrok
požaru silna eksplozija, najbrž zaži-
galna bomba, ki je počila pred vho-
dom v skladišče. Preiskovalci doku-
mentirajo, da so teroristi polili vhodna
vrata z bencinom in nato vrgli za-
žigalno bombo. Gmotna škoda pa je
kot rečeno omejena — zgorelo je
nekaj zabojev igrac — ker je bilo
skladišče opremljeno z izredno u-
činkovito protipožarno napravo. Vse-
kako pa so uslužbenci podjetja
Standa sklenili, da bodo odslej dan
in noč stražili pred skladišči pod-
jetja, da bi preprečili ponovne sa-
bataze.

MNENJE SINDIKATOV LETO DNI PO NJEGOVI ODOBRITVI

Zakon o reformi RAI-TV treba dosledno izvajati

Preosnova radiotelevizijskih sporedov prepocasna zaradi birokrat-
skih zaprek - Glavni ravnatelj ustanove Principe je optimist

RIM, 16. — Dne 17. aprila 1975
je pričel veljati zakon o reformi ita-
lijske radiotelevizijske ustanove,
ki ga je tri dni poprej odobrila pa-
lament. Na vprašanje, kako ocenju-
je dejavnost RAI v enoletnem ob-
dobju, ki je sledilo začetku preosno-
ve, odgovarjajo glavni ravnatelj us-
tanove in tajništvo sindikalne feda-
racije dokaj različno.

Ravnatelj Michele Principe je v
izjavi tiskovni agenciji Ansa dejal,
da je obračun vsakekor pozitiven,
in to ne le sprico konkretnih rezul-
tato, s katerimi so se lahko sezna-
nili tudi radijski poslušalci oziroma
televizijski gledalci, temveč zlasti,

ker je prišlo brez vsakega pretresa
do popolne preobrazbe, prenovitve
in pozitivne RAI. To se najbolj od-
raža seveda v preosnovanih radj-
skih in televizijskih dnevnikih, ki
izprizanju voljo po doslednem spo-
štovanju nacel o objektivnosti, po-
polnosti in pluralizmu obveščanja.
Številni poslušalci oz. gledalci
dnevnikov je poskočilo, to pa je le
prvi korak na poti k dokončnemu
preustroju oddaj. V nadaljnjem, je
zaključil Principe, bo treba namreč
korenito preosnovati sporede, ured-
niti decentralizacijo na dežele in
preustroju produkcijske centre.

Mnogo manj optimistično zasledimo
v izjavah tajništva sindikalne feda-
racije FILS - CGIL, FULS - CISL
in UILS, ki omenja, da je bila o-
dobritev zakona o reformi RAI sad-
skupnega boja deželnih uprav, sin-
dikatom in političnih strank, a da
pomeni omejen zakon v resnici sele
začetek novih bojev. Sedaj je tre-
ba zastaviti vse sile za dosledno iz-
vajanje zakona, kajti vse preveč je
se raznih omejitev, ki zavirajo res-
nično preosnovo radiotelevizijske us-
tanove. Težave izvirajo predvsem
iz nedemokratskih zbir vodstva
RAI, ki slonijo še vedno na izrazito
birokratskih in oblastvenih nacelih.
Taksne izbire spravljajo v resno ne-
varnost nadaljnjo enotnost progra-
miranja.

Sindikati obsojajo konkurencio med
krščanskodemokratskimi in laičnimi
radiotelevizijskimi delavci ter opo-
zarjajo na nevarnost, da bi vodstvo
RAI pri nadaljnjem širjenju dejav-
nosti ne upoštevalo potrebe po pra-
vični razdelitvi delovnih mest med
vse časnikarje, kot tudi po sprejetju
učinkovitega načrta za decentraliza-
cijo. Zlasti pa obsojajo sindikati, da
se vodstvo ustanove pri izbiranju
programov ne posvetuje poprej z
uslužbenci oz. sindikalnimi pred-
stavniki.

Nadaljevanje procesa o grabežu pri Jadranu

KOPER, 16. — Danes se je pred
okrožnim sodiščem v Kopru nadalje-
vala razprava proti petim nekdan-
jim vodilnim uslužbencem sezanske
Jadrana. Pred senat sta stopila
nekdanji računovodja Milivoj Ravbar
iz Jadrana in devizni referent cen-
trale Narodne banke Dragoljub Di-
mitrijevič. Kot priča je nastopil di-
rektor kopske podružnice Ekspresne
banke Peter Fabjani. Milivoj Rav-
bar je potrdil, da je vedel za črne
sklade podjetja, vendar ni imel o
denarju v tujini nobene evidence.
Peter Fabjani pa je dejal, da Ek-
spresna banka ni imela ničesar z
Jadranom, temveč je samo on kot
bivši direktor Jadrana pomagal svo-
jim nekdanjim sodelavcem. V var-
nostnih blaginjah je hranil denar,
ki so mu ga le ti prinašali. Tega
denarja ni nikoli štel. Dragoljub Di-
mitrijevič ni zanikal, da je prejel
20 tisoč dinarjev. Denar mu je iz-
ročil v Sežani Ziberna, in sicer ta-
ko, da bi mu ga Dimitrijevič vrnil
še čez dve leti. Tudi ta vsota je
menjala lastnika, brez vsakega po-
trdila. Pripravoval je Dimitrijevič
je Ziberna zanikal, češ da je neumno
govoriti, da bi komu posodil tako
vsoto denarja, tako, da bi mu ga
začel vračati šele čez dve leti.

Razprava se bo nadaljevala v po-
nedeljek.
L. O.

CIUDAD BOLIVAR, 16. — Vene-
zuelско vojaško letalo je strmogla-
vilo na stanovanjski poslopji v kra-
ju Ciudad Bolivar 400 km jugovzhod-
no od Caracasa. Pri nesreči je bilo
ubitih deset ljudi.

Sodelovanje med jadranskimi mesti Italije in Jugoslavije

BENETKE, 16. — Na otoku Sv.
Jurja pri Benetkah, in sicer v
prostorih ustanove CINT bo v dneh
28., 29. in 30. aprila II. konferenca
o jugoslovanskih in italijanskih me-
stih ob jadranski obali. Priredila jo
združeno italijanskih občin (ANCI)
in ustreznega jugoslovanske organiz-
acije (Stalna konferenca gradova
Jugoslavije). Prireditelji nagla-
šajo v tej zvezi, da je bil podpisan
25. februarja 1974 v Trstu med o-
menjenima ustanovama poseben pro-
tokol, ki med drugim potrjuje je-
ljo po nadaljnji krepitvi in širjenju
sodelovanja med jadranskimi mesti
Italije in Jugoslavije z namenom,
da se kar najskladnejše rešijo naj-
pomembnejša vprašanja vzajemne-
ga interesa.

Združeno ANCI in konferenca ju-
goslovanskih mest menita, da je na-
povedana druga konferenca še tem-
bolj potrebna, ker so bili 10. decem-
bra lani podpisani osimski spora-
zumi, s čimer je bila pač le še
pomožna sredstva.

LE ZA LAS PREPREČENA TRAGEDIJA

LETALO DC-9 ZAVOZILO S STEZE: 10 RANJENIH

Trčilo je v kup kamenja, sicer bi zgrmelo v prepad
Od 99 potnikov sta le dva zadobila hujše poškodbe

PALERMO, 16. — Na letališču
Punta Raisi le za las ni prišlo do
tragedije. Letalo DC-9 družbe ATI
se po pristanku zaradi okvare ni
pravočasno ustavilo, temveč je zdr-
klo s steze in trčilo v kup kame-
nja. Zrtev ni, pač pa je več potni-
kov ranjenih, dva menda hujše. U-
vedena je bila seveda preiskava o
vzrokih nesreče.

DC-9, ki ga je upravljala kom. Ber-
tini, je zgodaj jutraj odletel iz Mi-
lana. Po približno dvurni vožnji se
je letalo podklopilo na pristanku, ki
je bil na 3 km dolgi pralni stezi in
še tedaj je letališčno oseboje za-
pazilo, da je njegova brzina preve-
lika, skratka, da pilot ni pritisnil na
zavore. Zato letala znaša ob pri-
stanku 40 ton, ustavi pa ga je mo-
gloše šele po slabih 2 km. Letalo
je imelo torej pred seboj še dober
kilometer steze in vendar je nado-
ležljivo pošlo: najprej je z levim
krilom podklopilo svetlobno signalno na-
pravo, nato na drslo po trupu čez
gmajnat, z vsakovrstnim kamenjem
posejan svet, dokler ni trčilo v ko-
skup zemlje in gruča. Kolesa
so se medtem polomila, rezervor
s kerosenom pa je k sreči ostal ne-
dotaknjen, sicer bi prišlo do ekspo-
zije in požara, ki bi nedvomno za-
hteval smrtne žrtve. Največja sreča
pa je v tem, da je pilotu uspelo hla-

utrnjena osnova za poglobitev za-
elenega sodelovanja. Na beneski pri-
reditvi bodo italijanski in jugoslo-
vanski predstavniki obravnavali v
prvi vrsti probleme jadranskih pri-
stanšč kot važnih dejavnikov za
gospodarski in socialni razvoj obal-
nih mest na tej in oni strani Ja-
drana.

Prireditelji obenem poudarjajo
vsebinsko razliko med prvo in drugo
konferenco. Medtem ko na prvi kon-
ferenci ni bilo težko najti nekega
skupnega imenovalca med sogovor-
niki, kolikor je šlo za vprašanja
splošnega turističnega razvoja o-
ziroma ekološkega varstva jadrans-
skih obal, bo na prihodnjem zase-
danju v Benetkah vsakekor teže
priti do soglasnih sklepov: govor
bo namreč, kot rečeno, o luških de-
javnostih, razen tega splošno o in-
dustrijskih, trgovinskih ter infra-
strukturnih problemih, ki imajo na
obeh straneh Jadrana svojstvene
značilnosti. Prireditelji so kljub
temu verjeti, da bo konferenca u-
spesna, saj bi morala na vsak na-
čin postaviti še trdnjše podlago
nadaljnemu medsebojnemu spora-
zumevanju.

ZA VELIKONOČNE PRAZNIKE SE ITALIJANI MNOŽIČNO ODPRVLJAJO NA ODDIH

Znaten promet in neprevidnost zahtevala težak krvni davek: 7 mrtvih, 10 ranjenih

V najbolj znanih letoviških krajih so že oddali vse sobe - Z razliko od ostalih, politiki
najraje preživijo praznike v družinskem krogu - «Delovne počitnice» radikalca Pannella

RIM, 16. — Čeprav se velikonočni
most dejansko še ni začel in je na
italijanskih cestah zažuborel le stu-
denec, majhen deleček večletaka de-
setih milijonov vozil, ki bi moral
po različnih avtomobilskih klubih
v prometu politice in prihodnjih od-
prelavit državno cestno omrežje,
je smrtna kosa žela že obitno žetev:
sedem mrtvih in deset hudo ranje-
nih so tragični obračun današnjih
prometnih nesreč.

Tako velik krvni davek pa vse-
kako ne preseneča, saj so veli-
konočni prazniki že tradicionalno
crno obdobje za avtomobiliste. Po
statistikah avtomobilskega kluba je
v zadnjih desetih letih za veliko no-
č obležala brez življenja na cestah
kar 801 oseba, ranjenih pa je bilo
19.751. Na velikonočne nedelje je
zadnjih desetletju umrlo 370 ljudi,
okrog 9.000 pa je bilo ranjenih, na
velikonočni ponedeljek, ko je promet
še bolj intenziven zaradi množične
ga povratka, pa je bilo 431 mrtvih
in nad 10.000 ranjenih. Tudi letos
predvidevajo, da bosta konci pro-
meta v soboto in v ponedeljek, zaro-
biti česar prometna policija in avto-
mobilski klub pozivata vse avto-
mobiliste k previdni vožnji in k
strogu spoštovanju vseh določil

prometnega zakonika. V prazničnih
dneh bodo policija in karabinjerji
mobilizirali vse svoje sile za nad-
zorstvo nad cestnim omrežjem, o-
benem pa bo avtomobilski klub u-
vedel posebno službo, ki bo dajala
vsem informacije o prometu in o
najmanj obremenjenih cestah.

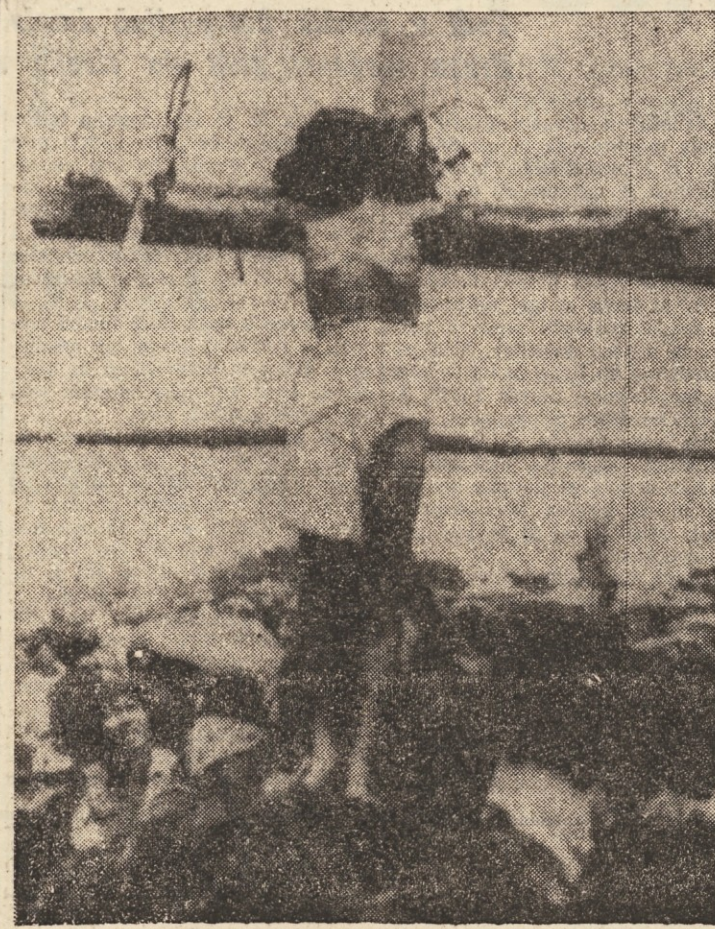
Kot že za Jozefovo ob prvi me-
tošnjem spomladanskem mostu ta-
ko tudi za velikonočne praznike ka-
že, da kriza in podražitve niso ob-
čutno vplivale na turizem in večina
ljudi, ki si v teh dneh privoščijo od-
dih, se je čuti bencina navzlic odlo-
čila, da potuje z avtomobilom. Se-
kakor pa je opaziti, da narašča
tudi število tistih, ki so se odločili
za potovanje z vlakom, medtem ko
je letalo kot prometno sredstvo
nemoreno spoznamo, ki so ga sprejeli
vsi ostali uslužbenci letalskih družb.
Prav zato se potniki še vedno bo-
jijo, da bodo ostali na cedilu če
se odločijo za letalo, upoštevati pa
gre tudi dejstvo, da so cene letal-
skih vozovnic znatno poskočile.

V najbolj znanih italijanskih tu-
rističnih krajih so vse sobe v ho-
telih in v zasebnih penzionih od-
dane. Gostinski delavci si zadovoljni
manejo roke zlasti v Gornjem Po-
dižju, saj se že od davi ob mejnih
prehodih z Avstrijo vije dolga ka-
la turistov, predvsem Avstrijcev
in Nemcev, ki sta jih lepo vreme
in ugoden menjalni tečaj privabila
v Italijo. Prav tako so oddane vse
sobe tudi v Umbriji, kjer v tem
času zaživijo stari verski običaji.
Promet na vseh cestah ni dosegel
konice, vendar pa je znatno bolj
intenziven kot prejšnje dni.

Kot rečeno pa je žal motoriza-
cija že zahtevala težak krvni da-
vek; vzrok katerega sta intenziven
promet predvsem pa neprevidnost
kot dokazuje nesreče na avtocesti
sonca v neposredni bližini izstopne
postaje Roma-Nord. Pred izhodom
se je vila nekaj sto metrov dolga
kača vozil, v katerih so avtomobi-
listi potrpežljivo čakali, da bi po-
ravnali cestnino. Tedaj je divje pri-
vozil tovornjak z evidenčnim tabli-
co iz Sienne, ki je trčil v zadnji to-
vornjak v vrsti. Težko vozilo se je
nato odbilo na sredo cestišča in o-
plazilo dostavno vozilo ford tran-
sit. Medtem ko se je ford počasi
ustavil ob guard-railu, je tovornjak
nadaljeval svoj divji ples in trčil
v fiat-125 štirih salernskih zdmo-
cev, ki so se za praznike vračali
domov. Ob udarcu je fiat dobe-
sedno odfrčal in se zaril pod to-
vornjak s prikolico, ki je čakal v
vrsti za izhod. Sofer fiata, 21-letni
Paolo Di Candia, je bil pri priči
mrtev, njegove tri sopotnike pa so
potegnili hudo ranjene iz skrotovi-
čene pločevine. Vse tri so sprejeli
na zdraviljenje s strogo pridržano
prognozo.

Prav tako sta neprevidnost in
prekromena hitrost botrovali pro-
metni nesreči pri Bologni, v kateri
sta izgubili življenje dve osebi, in
silovitemu trčenju pri vasi San Giu-
seppe di Comacchio, v katerem sta
umrla nemška turista. Istim vzro-
kom gre pripisati tudi nesreči v
Abruzzu, kjer je v čelnem trčenju
umrl vojaški podpolkovnik šofen
tovornjaka pa je med manevriran-
jem podrl in do smrti povozil 4-
letnega otroka.

«ODREŠENIK» NA KRIŽU

Tudi letos, že sedmič zaporedoma, se je filipinski kmet Juanito Piring dal za veliki petek privezati na križ. Uredniku filipinske časopisne agencije, ki je hotel vedeti čemu krizanje, je Piring izjavil, da skuša rešiti samega sebe in človeštvo. (Telefoto ANSA)

TRŽAŠKI DNEVNIK

TRGOVINSKI PROMET ČEZ TRŽAŠKO LUKO

V prvem trimesečju 10.000 ton blaga več kakor v lanskem letu

Letos več žitaric, oljčnih semen in lesa - Promet z ru-
dami in premogom upadel - Manj tudi kosovnih pošiljk

Povišek pristaniških tarif, ki je
stopil v veljavo 1. januarja letos,
ni bistveno vplival na razvoj bla-
govnega prometa čez tržaško luko.
Iz začasnih statističnih podatkov je
celo razvidno, da se je promet v
prvih treh mesecih letošnjega leta
nekoliko povečal v primeri s pro-
metom v prvem trimesečju 1975.
Pri tem pa je treba upoštevati, da
je povišek tarif v dobri meri kom-
penziralo razvedrotenje lire na tu-
jih tržiščih in da se je pri tem
ustvaril posebno ugoden položaj zla-
sti za nemško marko in avstrijski
šiling, dve pomembni valuti v tra-
dicionalnem zaledju tržaškega pri-
stanšča.

Začasni statistični podatki se na-
šajajo le na trgovinski promet v
luk, to se pravi, da je iz pregledne
izvzet promet s surovno nafto za Če-
zalpski naftovod, promet surovin in
polizdelkov za in iz industrijske co-
ne ter nabave goriva in potrebščin
za posadke, ki jih vkrcajo na ladje
v tržaški luki. V prvih treh mesecih
leta je ta promet dosegel skupno
510.600 ton in je bil za okoli 10.000
ton večji od prometa, ki so ga zabe-
ležili v ustreznem razdobju lanske-
ga leta in ki je znašal 500.669 ton.
Pri posameznih postavkah so letos
zabeležili precejšnje spremembe.

Tako se je promet z rudami in pre-
mogom vidno skrčil; medtem ko je
v razdobju januar-marec 1975 do-
segel 41.557 ton, je ta postavka v
prvem trimesečju letos vzrlega le
29.096 ton prometa. Skrčil se je tudi
promet s kosovnimi pošiljkami, in
sicer z lanskimi 421.109 na 411.353
ton. Zato pa se je povečal promet
z žitaricami in oljčnimi semeni, in
sicer z lanskimi 21.432 na 42.274 ton,
in promet z lesom, ki se je dvignil
z lanskimi 16.571 na 27.885 ton.

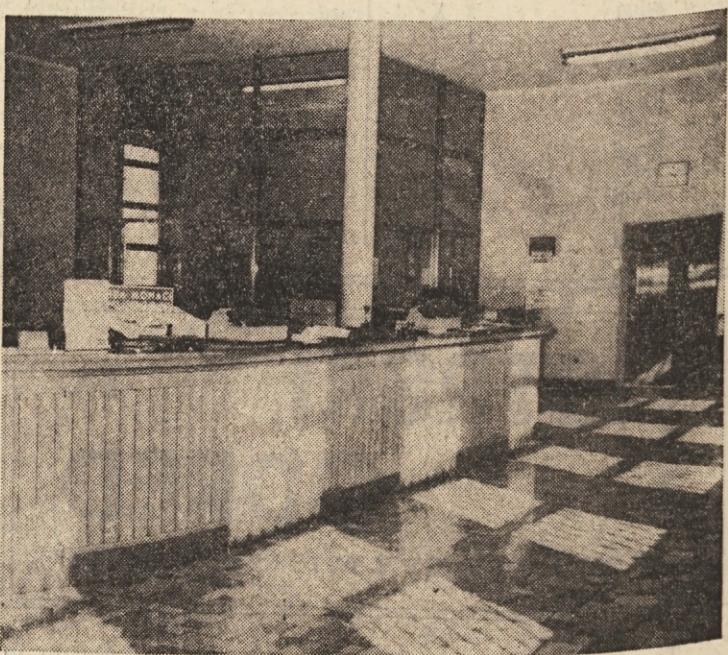
Pet ranjenih pri Sesljanu

V bližini bencinske črpalke «Esso»
pri Sesljanu je včeraj popoldan pri-
šlo do trčenja med kombijem ber-
ford z milansko registrsko tablico
in avtomobilom ford caprijem s
pordenonsko registracijo, v katerem
se je ponesrečilo pet oseb. Najhuje
se je poškodovala 54-letna Maria
Urošič, por. Pamich doma iz kraja
San Pietro in Selva ki si je
najbrž zlomila levo ramo ter si je
opraskala noge. Sprejeli so jo na
ortopedski oddelk tržaške bolniš-
nice s prognozo 20 dni. Poškodbe
pa so zadobile tudi 21-letna Iolanda
Pamich por. Gallia iz Milana, ki si
je opraskala nogo, Amalia Udovitch
por. Funchich iz kraja Trezzano sul
Naviglio, ki si je poškodovale roke
in prsni koš in ki so jo sprejeli na
ortopedski oddelk s prognozo 10
dni ter 24-letna Ljuba Pamich por.
Triscari iz kraja Trezzano sul Na-
viglio, ki se je udarila v nogo. Po-
leg omenjenih žensk so bili v kom-
biju še 22-letni Aurelio Triscari, ki
je vozil in trije dojenčki: 16-meseč-
na Cinzia Gallia in dvojčka Patri-
zia in Cristian Gallia, ki sta stara
mesece in pol. Na srečo se malčki
nisu poškodovali. Sofer forda, 37-
letni Giovanni De Monte iz Vajonta,
ki je najbrž zlomil kako rebro in
so ga sprejeli na kirurški oddelk
tržaške bolnišnice s prognozo okre-
vanja v dveh tednih.

Urniki trgovin med prazniki

Zaradi velikonočnih praznikov bodo
jutri in v ponedeljek trgovine v tr-
žaški občini zaprte.
Jutri bodo odprte le slaščičar-
ne ter trgovine s pripravljenimi
jedmi in sicer od 8. do 20. ure. V
podeljanskih urah, od 8. do 13.,
bodo odprte tudi cvetličarne ter
stojnice s cvetjem.
V ponedeljek bodo poleg slaščičar-
in trgovin s pripravljenimi jedmi,
ki bodo odprte od 8. do 20. ure, od-
prte od 7.40 do 13. ure tudi mlekar-
ne in pekarnice.

Trije oboroženi roparji

Pogled v notranjost oropane banke. V kotu je blazajna.

(Nadaljevanje z 2. strani)

včeraj v blaginji več denarja, ker
je bilo tudi operacij več.
Preiskovalci so že nekaj minut po
roparskem podvigu postavili več po-
licijskih blokov na raznih cestah,
vendar brez uspeha. Zato nekateri
sklebojajo, da so banditi zbežali proti
mestnemu središču in da bodo v
mestu ostali, dokler se vode ne po-
mirijo.

Tržaški karabinjerji so včeraj po-
poldan že mislili, da so na dobri po-
sti, ko so pri kraju Noventa di Pia-
ve ustavili rdeč avtomobil s tremi
mladeniči, ki bi lahko odgovarjali
opisu. Zato so v Novento odpeljali
tudi enega izmed tistih, ki so bili
med ropom v banki. Vendar je bilo

Trgovine, ki so običajno zaprte ob
sobotah popoldan, bodo danes, 17.
t. m., lahko izjemno odprte. Sla-
ščičarne in trgovine z jestvinami pa
lahko med tednom preskočijo teden-
ski počitek.

Po treh letih ponovna preiskava o samomoru mladeniča

Namestnik državnega pravdnika dr.
Claudio Coassin je pred nedavnim
spet odprl preiskavo o smrti mla-
deniča, ki so ga pred tremi leti
našli obesa v avtomobilu. Pre-
iskavo so tedaj sicer arhivirali, češ
da gre za samomor, ta zaključek pa
ni povsem prepričal. Zaenkrat se
niso znali razlogi, ki so privedli do
ponovnega odprta preiskave, nedvo-
mno pa so ta sklep narekovali in-
dici, ki govori o odgovornosti še
nekoga drugega za mladeničevo smrt.

Dogodek se je pripetil 20. maja
1973. V nočnih urah je v Ul. della
Fonderia, v bližini bolnišnice, neki
mimoidi odkril v parkiranem avto-
mobilu obesa. Agenti letedečega od-
delka so ga identificirali za 24-letnega
Sergio Lombierija. Okrog vratu je
imel privezan pas, ki je bil obesen
za kljuko avtomobilskih vrat. Na
podlagi raznih indicij se je v prei-
skovalcih pojavil dvom o naravi Palom-
bierijeve smrti. Mladenč bi bil lah-
ko podlegel silovitemu udarcu v til-
nik, nakar mu je nekdo privezal pas
okrog vrata, da bi simuliral samo-
mor. Vse to pa bo točneje preverila
nadaljnja preiskava.

Pet ranjenih pri Sesljanu

V bližini bencinske črpalke «Esso»
pri Sesljanu je včeraj popoldan pri-
šlo do trčenja med kombijem ber-
ford z milansko registrsko tablico
in avtomobilom ford caprijem s
pordenonsko registracijo, v katerem
se je ponesrečilo pet oseb. Najhuje
se je poškodovala 54-letna Maria
Urošič, por. Pamich doma iz kraja
San Pietro in Selva ki si je
najbrž zlomila levo ramo ter si je
opraskala noge. Sprejeli so jo na
ortopedski oddelk tržaške bolniš-
nice s prognozo 20 dni. Poškodbe
pa so zadobile tudi 21-letna Iolanda
Pamich por. Gallia iz Milana, ki si
je opraskala nogo, Amalia Udovitch
por. Funchich iz kraja Trezzano sul
Naviglio, ki si je poškodovale roke
in prsni koš in ki so jo sprejeli na
ortopedski oddelk s prognozo 10
dni ter 24-letna Ljuba Pamich por.
Triscari iz kraja Trezzano sul Na-
viglio, ki se je udarila v nogo. Po-
leg omenjenih žensk so bili v kom-
biju še 22-letni Aurelio Triscari, ki
je vozil in trije dojenčki: 16-meseč-
na Cinzia Gallia in dvojčka Patri-
zia in Cristian Gallia, ki sta stara
mesece in pol. Na srečo